

Nr 170

Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75; given den 25 oktober 1974.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

CARL GUSTAF

G. E. STRÄNG

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår.

De anslag som begärs uppgår till ca 540 milj. kr., varav ca 197,7 milj. kr. på driftbudgeten och 342,5 milj. kr. på kapitalbudgeten. De största anslagen på driftbudgeten föreslås gå till vissa energibesparande åtgärder på bostadsområdet, FN-styrkors verksamhet utomlands samt särskilda insatser för en barnvänlig boendemiljö m. m. På kapitalbudgeten föreslås de största anslagen gå till investeringar i kraftstationer m. m., lån till Norrbottens järnverk AB samt lagring för beredskapsändamål.

Utdrag av protokollet över finansärenden hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 25 oktober 1974.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena ANDERSSON, statsråden STRÄNG, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, CARLSSON, ZACHRISSON, LEIJON, HJELM-WALLÉN.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anför efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter.

De medelsbehov utöver gällande riksstat som nu kan överblickas bör sammanfattas i en proposition angående utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75.

De framställningar om anslag på tilläggsstat som Kungl. Maj:t beslutar om i detta sammanhang tas in i dagens statsrådsprotokoll över justitie-, försvars-, social-, kommunikations-, finans-, utbildnings-, jordbruks-, handels-, arbetsmarknads-, bostads-, industri- samt kommunärenden. Utdrag av dessa protokoll bör biläggas den gemensamma propositionen som *bilagor 1—12*. En sammanställning över av Kungl. Maj:t i denna proposition begärda anslag torde få bifogas statsrådsprotokollet i detta ärende som *bilaga 13*.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t i en gemensam proposition förelägger riksdagen de förslag om anslag på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75 som framgår av nämnda utdrag av statsrådsprotokollet.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

Bilaga 1

JUSTITIEDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över justitieärenden hållet inför Hans Maj: Konungen i statsrådet den 25 oktober 1974.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena ANDERSSON, statsråden STRÄNG, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, BENGTTSSON, NORLING, LÖFBERG, CARLSSON, ZACHRISSON, LEIJON, HJELM-WALLÉN.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Geijer, anmäler de ärenden under justitiedepartementets handläggning som angår utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75 och anför:

DRIFTBUDGETEN

ANDRA HUVUDTITELN

A. Justitiedepartementet m. m.

[1] **A 3. Kommittéer m. m.** På riksstaten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett reservationsanslag av 9,5 milj. kr. Vid ingången av budgetåret fanns på anslaget en reservation av 4 419 632 kr.

Delegationen (Ju 1973: 03) för jämställdhet mellan män och kvinnor, vars utgifter bestrids från nämnda anslag, avser att under budgetåret i anslutning till delegationens verksamhet påbörja forsknings- och informationsprojekt, som delvis ingår i delegationens arbete inom ramen för det Internationella kvinnoåret 1975. Kostnaderna för denna verksamhet beräknas till 900 000 kr.

Energipolitiska delegationen (Ju 1973: 22), som också får sina utgifter betalda från berörda anslag, planerar att under innevarande budgetår fortsätta den påbörjade studien om energins framtida roll i samhället samt i en särskild arbetsgrupp undersöka förutsättningarna för en effektivare energianvändning inom byggnader och hushåll. Kostnaderna för denna utvecklingsverksamhet beräknas för budgetåret till 600 000 kr.

Med hänsyn till de medel som redan förbrukats kan belastningen på anslaget under innevarande budgetår uppskattas till i genomsnitt närmare 1,4 milj. kr. per månad. Även för övriga utredningar föreligger sålunda ett ökat behov av medel. De ökade kostnaderna i denna del beror bl. a. på att ett flertal nya kommittéer tillkommit under senare tid.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen
att till *Kommittéer m. m.* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75 anvisa ett reservationsanslag av 4 000 000 kr.

D. Domstolsväsendet

[2] **D 9. Utrustning till domstolar m. m.** För budgetåret 1974/75 har till Utrustning till domstolar m. m. anvisats ett reservationsanslag av 3 510 000 kr. Reservationen från föregående budgetår uppgick den 1 juli 1974 till 2 521 000 kr.

Nya projekt rörande förhyrning av nya lokaler för vissa tingsrätter har aktualiserats och beräknas genomföras under budgetåret 1974/75. Ett ytterligare medelsbehov föreligger därför om 570 000 kr.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen
att till *Utrustning till domstolar m. m.* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75 anvisa ett reservationsanslag av 570 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

II. STATENS ALLMÄNNA FASTIGHETSFOND

[3] **1. Polishus m. m.** För budgetåret 1974/75 har till Polishus m. m. anvisats ett investeringsanslag av 75 milj. kr. Med beaktande av en disponibel reservation på anslaget vid ingången av budgetåret av 27,6 milj. kr. finns totalt 102,6 milj. kr. att tillgå.

Byggnadsstyrelsen har efter samråd med rikspolisstyrelsen och riksåklagaren inkommit med förslag till vissa ombyggnader av äldre byggnader inom kvarteret Kronoberg i Stockholm. Kostnaderna har av byggnadsstyrelsen beräknats till 18 milj. kr. i prisläget den 1 april 1974, varav 2 milj. kr. beräknas belasta budgetåret 1974/75. Byggstart beräknas ske i mars månad 1975 med successivt färdigställande t. o. m. mars månad 1977.

Departementschefen

Jag avser senare denna dag återkomma till Kungl. Maj:t med uppdrag åt byggnadsstyrelsen att projektera ombyggnad av äldre byggnader i kvarteret Kronoberg i Stockholm. I avvaktan på detta bör följande preliminära kostnadsram i 1 000-tal kr. föras upp i investeringsplanen för innevarande budgetår.

Byggnadsobjekt	Kostnadsram 1974-04-01	Beräknad medels- förbruk- ning 1974/75	Bygg- start år/mån	Färdig- ställd år/mån
Ombyggnad i kvarteret Kronoberg	18 000	2 000	75-03	77-03

Med hänsyn härtill och till den beräknade medelsförbrukningen i övrigt bör för budgetåret 1974/75 utöver vad som tidigare beräknats ytterligare 4 milj. kr. anvisas under detta anslag.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Polishus m. m.* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75 anvisa ett investeringsanslag av 4 000 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

FÖRSVARSDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över försvarsärenden hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 25 oktober 1974.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena ANDERSSON, statsråden STRÄNG, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, BENGTTSSON, NORLING, LÖFBERG, CARLSSON, ZACHRISSON, LEIJON, HJELM-WALLÉN.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Holmqvist, anmäler de ärenden under försvarsdepartementets handläggning som angår utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75 och anför.

DRIFTBUDGETEN

FJÄRDE HUVUDDITELN

H. Övrig verksamhet

[1] **H 10. FN-styrkors verksamhet utomlands.** Medel för en svensk militär styrka i FN-tjänst anvisades första gången på tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1956/57 (prop. 1956: 198, SU 1956: 179, rskr 1956: 359). Därefter har årligen ytterligare medel anvisats för svenska FN-styrkors verksamhet. Medel för de årliga utgifterna inom Sverige för att rekrytera, utbilda och organisera den svenska beredskapsstyrkan m. m. anvisas sedan budgetåret 1965/66 under förslagsanslaget Beredskapsstyrka för FN-tjänst. Medel för FN-styrkornas verksamhet utom Sverige och för viss personal vid Sveriges ständiga representation i FN samt — fr. o. m. den 1 juli 1967 — för observatörer i FN-tjänst anvisades budgetåren 1965/66—1971/72 under reservationsanslaget Kostnader för svenska FN-styrkor m. m. Fr. o. m. budgetåret 1972/73 har medel för FN-styrkornas verksamhet utom Sverige anvisats under anslaget FN-styrkors verksamhet utomlands. Sammanlagt har för svenska FN-styrkors verksamhet hittills anvisats 550 965 000 kr. på tilläggsstat. Därav har 49 milj. kr. anvisats för att täcka utgifterna för FN-styrkan på

Cypern under tiden den 15 december 1973—15 juni 1974, för FN-styrkan i Mellersta Östern och för FN-observatörer under tiden januari—juni 1974 samt för vissa oförutsedda utgifter (prop. 1974: 85 bil. 3, FÖU 1974: 16, rskr 1974: 141).

Del av ifrågavarande kostnader avses bli ersatta av FN. Intill den 1 juli 1974 har från FN inlutit 342 103 737 kr. Sveriges fordran hos FN enligt hittills framlagda krav uppgår f. n. till 44 905 078 kr. Ersättningar som flyter in från FN tillgodoförs riksstatens inkomstitel Övriga diverse inkomster.

Genom beslut den 14 juni 1974 har tiden för den svenska FN-insatsen på Cypern förlängts t. o. m. den 15 december 1974 och genom beslut den 26 juli 1974 har styrkan ökat från ca 215 man till ca 600 man. Utgifterna beräknas till 2,9 milj. kr. för månad eller sammanlagt 17,4 milj. kr.

Genom beslut den 18 oktober 1974 har tiden för den svenska FN-insatsen i Mellersta Östern förlängts t. o. m. den 24 april 1975. Utgifterna för denna beräknas till ca 2,7 milj. kr. för månad eller för tiden juli—december 1974 sammanlagt 16,2 milj. kr.

En allmän medelsreserv av 3,5 milj. kr. bör beräknas med hänsyn till eftersläpande sjukvårdskostnader för tidigare kontingenter samt vissa utgifter som kan bli nödvändiga vid en avveckling av kontingenterna.

Antalet observatörer i FN-tjänst uppgick den 1 september 1974 till 41. Medelsbehovet för dessa kan beräknas till 335 000 kr. för månad eller för tiden juli—december 1974 sammanlagt ca 2 010 000 kr.

Vid utgången av juni 1974 kvarstod en behållning på ca 9 039 000 kr. under anslaget FN-styrkors verksamhet utomlands.

Behovet av ytterligare medel för FN-styrkor på Cypern, i Mellersta Östern och för observatörer uppgår alltså till (17 400 000 + 16 200 000 + 3 500 000 + 2 010 000 — 9 039 000) 30 071 000 kr., avrundat 30 milj. kr. Medlen bör liksom tidigare anvisas utanför utgiftsramen för det militära försvaret.

Med hänsyn till att många osäkra faktorer ligger i anslagsberäkningen kan det bli nödvändigt att även i fortsättningen förskottsvis bestrida utgifter för ifrågavarande ändamål från anslaget till oförutsedda utgifter. Dessa utgifter bör slutligt belasta anslaget FN-styrkors verksamhet utomlands. Frågan om deras täckning bör få tas upp framdeles.

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *FN-styrkors verksamhet utomlands* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 000 kr.

[2] **H 11. Övervakningskontingenten i Korea.** Efter förslag i prop. 1953: 234 anvisade riksdagen (SU 1953: 196, rskr 1953: 431) på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1953/54 under fjärde huvudtiteln ett reservationsanslag av 5 milj. kr. till svenska övervaknings- och repatrieringskontingenten i Korea.

Den svenska repatrieringskontingenten upplöstes efter slutfört uppdrag den 1 mars 1954. Övervakningskontingentens uppdrag står alltjämt kvar men personalen har reducerats avsevärt och uppgår nu till sju personer mot omkring 90 personer 1955.

För övervakningskontingentens fortsatta verksamhet har riksdagen under anslaget Svenska övervakningskontingenten i Korea, fr. o. m. budgetåret 1972/73 benämnt Övervakningskontingenten i Korea, efter förslag av Kungl. Maj:t anvisat sammanlagt 20 980 000 kr. (jfr senast prop. 1973: 130 bil. 2, FöU 1973: 24, rskr 1973: 365). Hittills har alltså anvisats 25 980 000 kr. för ifrågavarande ändamål. De medel som anvisades senast beräknades täcka utgifterna för kontingentens verksamhet t. o. m. juni 1974.

Det kan inte bedömas hur länge övervakningskontingenten i Korea behöver fortsätta sin verksamhet. Medel för verksamheten bör emellertid beräknas för tiden t. o. m. utgången av budgetåret 1974/75. Jag anser att kontingentens personalstyrka även i fortsättningen bör hållas så låg som möjligt.

För den fortsatta verksamheten räknar jag med ett medelsbehov av 106 250 kr. för månad. Vid utgången av budgetåret 1973/74 kvarstod en behållning på ca 158 000 kr. under anslaget. Anslagsbehovet för budgetåret 1974/75 uppgår därför till (1 275 000—158 000) avrundat 1 120 000 kr.

Beräkningen av medelsbehovet för budgetåret 1974/75 måste betraktas som ungefärlig med hänsyn till svårigheterna att beräkna vissa utgiftsposter samt möjligheten av en avveckling av kontingentens verksamhet. Ett eventuellt behov av ytterligare medel får tillgodoses genom anlitande av anslaget till oförutsedda utgifter. Frågan om att täcka utgifter som bestrids på detta sätt bör få tas upp framdeles.

Under återropande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Övervakningskontingenten i Korea* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75 anvisa ett reservationsanslag av 1 120 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

Bilaga 3

SOCIALDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över socialärenden hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 25 oktober 1974.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena ANDERSSON, statsråden STRÄNG, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, CARLSSON, ZACHRISSON, LEIJON, HJELM-WALLÉN.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Aspling, anmäler de ärenden under socialdepartementets handläggning som angår utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75 och anför.

DRIFTBUDGETEN

FEMTE HUVUDTITELN

D. Sociala serviceåtgärder

[1] **D 7. Särskilda insatser för en barnvänlig boendemiljö m. m.** Under denna rubrik har på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1973/74 anvisats ett reservationsanslag av 30 milj. kr. Från anslaget kan bidrag utgå till främst kommuner och bostadsföretag för åtgärder som kommer till stånd under år 1974 och som syftar till att göra befintliga bostads- och fritidsområden mera barnvänliga och stimulerande för ungdomsaktiviteter m. m. Bidrag utgår med i regel 50 % av kostnaderna. Bidrag har hittills beviljats med ca 21 milj. kr. för ca 400 olika byggnadsprojekt avsedda att förbättra lek- och utemiljön i bostadsområden och parker, upprustning av skolgårdar, anläggande eller förbättring av olika slags bollplaner, bygglekplatser, kvarterslekplatser m. m.

Ansökan om bidrag föreligger för ytterligare ett stort antal byggnadsprojekt för ett sammanlagt belopp som väsentligt överstiger det anvisade anslaget. Kungl. Maj:t har på anmälan av chefen för bostadsdepartementet i proposition 1974: 150 angående riktlinjer för bostadspolitiken m. m. föreslagit att fr. o. m. den 1 juli 1975 särskilda bidrag skall utgå för miljöförbättrande åtgärder i befintliga bostadsområden. Med hänsyn härtill förordar jag att som en övergångsåtgärd ett ytter-

ligare anslag av 15 milj. kr. anvisas på tilläggsstat I för innevarande budgetår att i likhet med hittills anvisade medel användas för särskilda insatser för en barnvänlig boendemiljö m. m.

Bidrag bör kunna utgå för sådana åtgärder som kommer till stånd före den 1 juli 1975. Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att till *Särskilda insatser för en barnvänlig boendemiljö m. m.*, på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 000 kr.

K. Vissa åtgärder för handikappade

[2] **K 2. Bidrag till handikappinstitutet.** På riksstaten för budgetåret 1974/75 har under denna rubrik anvisats ett anslag av 5 380 000 kr. Beräkningen av handikappinstitutets statsbidragsbehov har gjorts med utgångspunkt i 1973 års löneläge. Löneomräkningen till 1974 års löner utgör ca 130 000 kr. och jag förordar att medelsanvisningen ökas med detta belopp för budgetåret 1974/75.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att till *Bidrag till handikappsinstitutet* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75 anvisa ett anslag av 130 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

II. STATENS ALLMÄNNA FASTIGHETSFOND

[3] **10. Vissa byggnadsarbeten m. m. inom socialdepartementets verksamhetsområde.** Under denna rubrik har för budgetåret 1974/75 anvisats ett investeringsanslag av 9,5 milj. kr.

10.7. Vissa byggnadsarbeten för socialstyrelsen läkemedelsavdelning. Som jag redovisat i prop. 1974: 85 (bil. 4 s. 13) uppdrog Kungl. Maj:t den 13 mars 1970 åt byggnadsstyrelsen att utarbeta förslag till byggnadsprogram m. m. för lokaler till den statliga läkemedelskontrollen vid en utflyttning till Uppsala (prop. 1970: 74, SU 1970: 98, rskr 1970: 223). På grundval av ett av byggnadsstyrelsen redovisat preliminärt byggnadsprogram för en nybyggnad för ändamålet på Artillerifältet i Uppsala föreslog jag, att en kostnadsram av 2,5 milj. kr. skulle föras upp för schakt och grund för denna byggnad. Byggnadsarbetena beräknas bli påbörjade i januari 1975. Enligt gällande planer skall läkemedelsavdelningen flytta till Uppsala under sommaren 1976.

Genom beslut den 28 juni 1974 har Kungl. Maj:t uppdragit åt byggnadsstyrelsen att projektera nybyggnad med tillhörande försörjningsåtgärder m. m. för socialstyrelsens läkemedelsavdelning t. o. m. förslagshandlingar. Arbetet med förslagshandlingar pågår. Om det visar sig

nödvändigt att — innan sådant underlag föreligger att ett förslag till kostnadsram för hela projektet kan redovisas för riksdagen — med hänsyn till tidsplanen påbörja mer omfattande arbeten än som inryms i nyssnämnda kostnadsram bör detta få göras med anlitande av tillgängliga medel under anslaget.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att godkänna vad jag förordat angående täckning av utgifter för vissa byggnadsarbeten inom socialdepartementets verksamhetsområde.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

Bilaga 4

KOMMUNIKATIONSDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 25 oktober 1974.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena ANDERSSON, statsråden STRÄNG, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, CARLSSON, ZACHRISSON, LEIJON, HJELM-WALLÉN.

Chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Norling, anmäler de ärenden under kommunikationsdepartementets handläggning som angår utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75 och anför.

DRIFTBUDGETEN

SJÄTTE HUVUDDITELN

E. Institut m. m.

[1] **E 13. Statens geotekniska institut: Utrustning.** För budgetåret 1974/75 har för normal anskaffning av utrustning vid statens geotekniska institut anvisats ett reservationsanslag av 100 000 kr. I prop. 1974: 1 bil. 8 under ifrågavarande rubrik anförde jag att behovet av utrustning till följd av institutets omlokalisering till Linköping, som planeras att vara genomförd vid utgången av innevarande budgetår, kommer att prövas senare.

För att institutet den 1 juli 1975 skall kunna påbörja verksamheten i Linköping erfordras att ny utrustning anskaffas till en kostnad av 395 000 kr. Med anledning av långa leveranstider för aktuell utrustning bör medel för täckande av kostnaderna för utrustningen anvisas på tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens geotekniska institut: Utrustning* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75 anvisa ett reservationsanslag av 395 000 kr.

KAPITALBUDGETEN**IV. STATENS UTLÅNINGSFONDER**

[2] **4. Statens lånefond för den mindre skeppsfarten.** Statens lånefond för den mindre skeppsfarten har till syfte att genom lånestöd främja en från allmän synpunkt önskvärd förnyelse av landets bestånd av mindre fartyg. Företräde till lån skall ges mindre rederier. Lån ur fonden beviljas av lånenämnden för den mindre skeppsfarten. Låneverksamheten regleras genom kungörelsen (1971: 324) om lånefonden för den mindre skeppsfarten och instruktion (1971: 325) för lånenämnden för den mindre skeppsfarten.

Genom den delvis ändrade låneinriktning som lånenämnden fick fr. o. m. den 1 juli 1971 (prop. 1971: 1 bil. 8, TU 1971: 2, rskr 1971: 54) har lånegivningen mera generellt inriktats på den mindre företagsamheten inom rederinäringen och blivit mindre bunden till viss tonnagestorlek. Detta har lett till att lån nu ges även för större och mera kapitalkrävande fartyg än tidigare.

Genom beslut av 1974 års riksdag (prop. 1974: 1 bil. 8, TU 1974: 2, rskr 1974: 72) har lånefonden för innevarande budgetår förstärkts med 8 milj. kr.

Det kapital som sålunda tillförts fonden har visat sig otillräckligt för att möta den mindre rederinäringens stora efterfrågan på lånemedel för förnyelse och ersättning av sitt tonnage. Med hänvisning härtill förordar jag att lånefonden tillförs ytterligare 10 milj. kr. under innevarande budgetår.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens lånefond för den mindre skeppsfarten* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75 anvisa ett investeringsanslag av 10 000 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

*Bilaga 5***FINANSDEPARTEMENTET**

Utdrag av protokollet över finansärenden hållet inför Hans Maj:ts Konungen i statsrådet den 25 oktober 1974.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena ANDERSSON, statsråden STRÄNG, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, CARLSSON, ZACHRISSON, LEIJON, HJELM-WALLÉN.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler de ärenden under finansdepartementets handläggning som angår utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75 och anför.

DRIFTBUDGETEN**SJUNDE HUVUDTITELN****B. Allmänna centrala ämbetsverk m. m.**

[1] **B 14. Inredning av byggnader för statlig förvaltning.** I riksstaten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett reservationsanslag av 41 milj. kr. Medelsreservationen vid budgetårets början uppgick till ca 8,4 milj. kr. Från anslaget bestrids utgifter bl. a. för inredning och till lokalerna knuten utrustning som behöver anskaffas i samband med omlokaliseringen av statlig verksamhet. För planering m. m. av denna inredning och utrustning svarar huvudsakligen resp. byggnadsstyrelsen och utrustningsnämnden för universitet och högskolor. Formerna för planeringen har redovisats i prop. 1972: 130 (bil. 5 s. 21).

Som jag redovisat i prop. 1974: 1 (bil. 9 s. 46) anmälde byggnadsstyrelsen att styrelsen avsåg att återkomma med redovisning av definitiva kostnadsramar för inredning för de skilda omlokaliseringsobjekten så snart säkrare underlag förelåg för en kostnadsberäkning. I avvaktan härpå förordade jag att en för omlokaliseringsobjekten gemensam delram av 40 milj. kr. fördes upp i inredningsplanen för innevarande budgetår.

Byggnadsstyrelsen har i sin planering utgått från att speciell, direkt

verksamhetsknuten inredning hos de omlokaliserade myndigheterna skall medföras vid omlokaliseringen. Byggnadsknuten inredning — främst laboratorieinredning — kan dock enligt styrelsen i de flesta fall inte återanvändas i nybyggnader.

Med hänsyn till kostnaderna för transporter och övrig hantering finner styrelsen det mindre lönsamt att vid omlokaliseringen medföra myndigheternas generella kontorsinredning, dvs. främst kontorsmöbler. I betydande omfattning är detta inte heller möjligt till följd av de mindre rumsstorlekar som numera tillämpas vid nybyggnad. Huvuddelen av de lokaler som friställs i samband med omlokaliseringen kommer att tas i anspråk för annan statlig verksamhet. Styrelsen förordar därför att den kvarlämnade generella inredningen används inom i första hand de lokaler där inredningen nu finns eller inom andra lämpade lokaler inom Storstockholmsområdet.

Byggnadsstyrelsen och utrustningsnämnden har redovisat förslag om nya eller ändrade kostnadsramar för ett stort antal inrednings- och utrustningsobjekt. För de förslag till nya och ändrade ramar som med hänsyn till föreliggande tidplaner bör behandlas nu kommer jag att lämna en kortfattad redogörelse i det följande.

Uppsala

Inredning av nybyggnad i kv:en Hugin och Munin. Nybyggnaden är gemensam för statens livsmedelsverk och länsstyrelsen m. fl. Redogörelse för nybyggnaden har lämnats bl. a. i prop. 1973: 1 (bil. 9 s. 104). Kostnaden för byggnadsarbetena beräknas numera till 75 milj. kr. i prisläget den 1 april 1974. Inflyttningen sker för livsmedelsverkets del i augusti 1975. Verket kommer att disponera inredda lokaler med en rumsyta av ca 11 050 m², därav laboratorier, djurlokaler och verkstad ca 5 550 m². Byggnadsstyrelsen föreslår en definitiv kostnadsram av 7 475 000 kr. för inredning för livsmedelsverket samt vissa gemensamma lokaler i nybyggnaden.

Eskilstuna

Inredning av nybyggnad i kv. Värjan. Redogörelse för nybyggnaden, som myntverket tog i bruk i juni 1974, har lämnats bl. a. i prop. 1973: 85 (bil. 5 s. 18). Byggnadskostnaden beräknas till 5 milj. kr. i prisläget den 1 april 1974. Av den inredda rumsytan avser ca 1 100 m² tillverkningslokaler, ca 800 m² lager och arkiv samt ca 300 m² kontor m. m. Byggnadsstyrelsen föreslår att en definitiv kostnadsram av 375 000 kr. förs upp i inredningsplanen.

Myntverket: Telefonväxel. I gällande utrustningsplan finns uppförd en delram av 24 000 kr. för telefonväxel för myntverket (jfr prop. 1974: 1 bil. 9 s. 51). Utrustningsnämnden föreslår att delramen med hänsyn till inträffade prishöjningar höjs till 27 000 kr.

Linköping

Inredning av nybyggnader på Vallaområdet. I anslutning till nybyggnaderna inom Vallaområdet för högskolan i Linköping utförs f. n. nybyggnader för statens kriminaltekniska laboratorium, statens geotekniska institut och statens väg- och trafikinstitut. Redogörelse för sistnämnda nybyggnader har lämnats senast i prop. 1973: 1 (bil. 9 s. 104). Kostnaderna för nybyggnaderna beräknas numera till 62 milj. kr. i prisläget den 1 april 1974. Inflyttningen beräknas ske i juni 1975. Av den inredda rumsytan för statens kriminaltekniska laboratorium avser 1 800 m² laboratorier och specialrum samt 1 900 m² kontor, förråd m. m. Statens geotekniska institut kommer att disponera en rumsyta av ca 3 100 m², varav ca 1 200 m² i en laboratoriehall. Statens väg- och trafikinstitut kommer att disponera ca 8 300 m² för laboratorier och verkstäder, ca 3 000 m² för garage och förråd samt ca 3 200 m² för kontor m. m. I objektet ingår vidare en fristående restaurangbyggnad med 150 platser. Byggnadsstyrelsen föreslår att en definitiv kostnadsram av 8 milj. kr. för nybyggnaderna på Vallaområdet förs upp i inredningsplanen.

Norrköping

Inredning av nybyggnad i Källtorp. Nybyggnaden är avsedd för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI). Redogörelse för nybyggnaden har lämnats bl. a. i prop. 1972: 130 (bil. 5 s. 25). Kostnaden för nybyggnaden beräknas till 34 milj. kr. i prisläget den 1 april 1974. Inflyttningen kommer att ske under tiden december 1974—juni 1975. Den inredda rumsytan omfattar ca 10 800 m² för kontor och arkiv m. m. och ca 1 600 m² för laboratorier och verkstäder m. m. Inredningskostnaden beräknas av byggnadsstyrelsen till 6 milj. kr.

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Telefonväxel. I gällande utrustningsplan finns uppförd dels en delram av 450 000 kr. för telefonväxel, dels en definitiv ram av 755 000 kr. för övrig utrustning vid institutet (jfr prop. 1974: 1 bil. 9 s. 47 och 52). För vädercentralen har tidigare planerats separata linjetagar- och snabbtelefonsystem. Enligt utrustningsnämnden finns numera tekniska förutsättningar att inom ett sammanhållet system bättre tillgodose vädercentralens behov av telekommunikationsservice. Anskaffningskostnaden för telefonväxel stiger därvid med 100 000 kr. Det föreslagna systemet beräknas emellertid enligt nämnden medföra lägre årliga kostnader än det hittills planerade. Nämnden föreslår därför att delramen höjs till 550 000 kr. Samtidigt minskar belastningen på kostnadsramen för övrig utrustning med 20 000 kr.

Inredning av nybyggnad i Saltängen. Nybyggnaden — för vilken redogörelse lämnats bl. a. i prop. 1972: 130 (bil. 5 s. 26) — omfattar en sammanlagd rumsyta av ca 27 000 m². Byggnadskostnaderna beräknas till 60 milj. kr. i prisläget den 1 april 1974. I nybyggnaden kommer kri-

minalvårdsstyrelsen och sjöfartsverket att disponera lokaler omfattande en inredd rumsyta av ca 20 000 m². Härav utgörs ca 13 300 m² av kontor m. m. och ca 4 600 m² av förråd och arkiv. Inflyttningen kommer att ske under tiden oktober 1975—februari 1976. Byggnadsstyrelsen beräknar kostnaderna för inredning av kriminalvårdsstyrelsens och sjöfartsverkets lokaler till 8 milj. kr., varav 800 000 kr. avser kostnader för inredning för tätpackning i arkiv.

Kriminalvårdsstyrelsen/sjöfartsverket: Telefonväxel. I gällande utrustningsplan finns uppförd en delram av 780 000 kr. för telefonväxel för kriminalvårdsstyrelsen och sjöfartsverket i nybyggnader i Saltängen (jfr prop. 1974: 1 bil. 9 s. 47 och 51). Nybyggnaden rymmer lokaler utöver vad som tas i anspråk av kriminalvårdsstyrelsen och sjöfartsverket. Enligt nu föreliggande planer kommer bl. a. den lokala skattemyndigheten, kronofogdemyndigheten och delar av skatteavdelningen vid länsstyrelsen i Östergötlands län att erhålla lokaler i nybyggnaden. Enligt vad jag uttalade vid min föregående anmälan av denna kostnadsram borde den gemensamma rikstelefonväxeln för kriminalvårdsstyrelsen och sjöfartsverket betjäna även andra statliga myndigheter som inryms i samma byggnad. Utrustningsnämnden beräknar kostnaderna för en utbyggnad av telefonväxeln med 150 anknytningar för de nu redovisade myndigheternas behov till 225 000 kr. och föreslår att kostnadsramen höjs till sammanlagt 1 005 000 kr.

Jönköping

Inredning av nybyggnad i kv. Göta. Till nybyggnaden som avses för lantbruksstyrelsen och skogsstyrelsen kommer att förläggas även den blivande centrala förvaltningsmyndigheten för domstolsväsendet, vilken enligt beslut vid 1973 års riksdag skall lokaliseras till Jönköping (prop. 1972: 1 bil. 4 s. 65, JuU 1973: 24, rskr 1973: 221). Redogörelse för nybyggnaden har lämnats bl. a. i prop. 1973: 1 (bil. 9 s. 105). Kostnaden för nybyggnaden beräknas till 29 milj. kr. Inflyttning kommer att ske under sommaren 1975. Den inredda rumsytan kommer att fördelas med ca 3 400 m² på lantbruksstyrelsen, ca 2 000 m² på skogsstyrelsen, ca 1 700 m² på domstolsverket och ca 3 000 m² på för myndigheterna gemensamma lokaler. Inredningskostnaderna beräknas av byggnadsstyrelsen till 4,4 milj. kr.

Lantbruksstyrelsen/skogsstyrelsen: Telefonväxel. I gällande utrustningsplan finns uppförd en delram av 650 000 kr. för telefonväxel för lantbruksstyrelsen och skogsstyrelsen. Utrustningsnämnden föreslår att den planerade växeln byggs ut för att svara även mot behoven vid domstolsverket. Delramen bör därvid höjas med 220 000 kr. till 870 000 kr.

Kungl. Maj:t har den 27 september 1974 bemyndigat utrustningsnämnden att beställa en sådan utökning av växeln.

Lantbruksstyrelsen/skogsstyrelsen: Övrig utrustning. För övrig tele-

teknisk utrustning och utrustning för bl. a. vissa gemensamma lokaler i nybyggnaden i kv. Göta finns i gällande utrustningsplan uppförd en definitiv kostnadsram av 775 000 kr. (jfr prop. 1974: 1 bil. 9 s. 48 och 52). Utrustningsnämnden föreslår en kostnadsram av 160 000 kr. för anskaffning av motsvarande utrustning för domstolsverket. Härav avser 143 000 kr. en snabbtelefonanläggning.

Borås

Inredning av nybyggnader inom Västeråsenområdet. Som jag redovisat i prop. 1974: 2 (bil. 4 s. 12) kommer statens provningsanstalt att förläggas till Västeråsenområdet i Borås. Jag redogjorde därvid närmare för en nybyggnad för brandtekniskt laboratorium, till vilken jag återkommer i det följande vid min anmälan av utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår i vad avser investeringsanslaget Byggnadsarbeten för statlig förvaltning. Byggnadsstyrelsen beräknar kostnaderna för inredning av brandlaboratoriet — som kommer att tas i bruk sommaren 1975 — till 350 000 kr.

Gävle

Inredning av nybyggnader i kv. Vasen och i Mårtsbo. Nybyggnaderna kommer att disponeras av statens lantmäteriverk. Redogörelse för nybyggnaden i kv. Vasen har lämnats bl. a. i prop. 1972: 130 (bil. 5 s. 26) och för nybyggnaden i Mårtsbo i prop. 1974: 85 (bil. 6 s. 20). Byggnadskostnaderna beräknas till resp. 50 milj. kr. och 1 150 000 kr. Den inredda rumsytan i nybyggnaden i kv. Vasen redovisas av byggnadsstyrelsen till ca 20 000 m². Därav avser ca 5 000 m² särskilda arkiv och förråd med i stor utsträckning speciell inredning. Kostnaderna för inredning av nybyggnaderna beräknas till 14 650 000 kr., varav 100 000 kr. avser observatoriet i Mårtsbo. Av kostnaderna avser 1 150 000 kr. inredning för tätpackning i arkiv. Ytterligare ca 5 milj. kr. av kostnaderna motiveras av ändrade och successivt ökade krav på den inredning som utnyttjas för skydd, förvaring och hantering av det kartmaterial som förvaras hos eller är under framställning vid verket. Dessa krav tillgodoses inte f. n., och den föreslagna inredningen är i denna del alltså inte direkt motiverad av omlokaliseringen till Gävle.

Inredning för centralnämnden för fastighetsdata. Centralnämnden för fastighetsdata disponerar förhyrda lokaler med en rumsyta av ca 1 800 m², vilka togs i bruk under sommaren 1973. Byggnadsstyrelsen beräknar kostnaderna för inredningen till 550 000 kr.

Sundsvall

Inredning av nybyggnad i kv. Måsen. Nybyggnaden utförs i tre etapper, för vilka redogörelser lämnats i prop. 1972: 130 (bil. 5 s. 27) och prop. 1974: 1 (bil. 9 s. 108). Etapperna I—II som togs i bruk för riksför-

säkringsverkets tekniska byrå hösten 1973 omfattar en inredd yta av ca 4 000 m², varav datorhall ca 1 000 m² och kontorslokaler m. m. ca 1 500 m². Etappen III kommer att tas i bruk för statens personalpensionsverk sommaren 1976 och omfattar en inredd rumsyta av ca 4 200 m², varav kontor m. m. ca 2 700 m². Kostnaderna för inredningen beräknas av byggnadsstyrelsen till sammanlagt 3 milj. kr.

Inredning av nybyggnad i kv. Målaren. Nybyggnaden innehåller lokaler för centrala studiestödsnämnden, kammarrätten i Sundsvall och Sundsvalls tingsrätt, vilka inreds av byggnadsstyrelsen, samt lokaler för polis- och åklagarväsendet och riksskatteverkets norra distriktskontor. Redogörelse för nybyggnaden har lämnats bl. a. i prop. 1972: 130 (bil. 5 s. 27). Byggnadskostnaderna beräknas till 30 milj. kr. i prisläget den 1 april 1974. Lokalerna tas i bruk successivt under tiden juni—december 1974. Den rumsyta som inreds av byggnadsstyrelsen uppgår till 4 600 m², varav ca 2 900 m² utgörs av kontor m. m. och resterande delar av bl. a. tings-salar och arkiv. Inredningskostnaderna beräknas till 1 750 000 kr.

Departementschefen

De nu redovisade förslagen i fråga om anskaffning av inredning för myndigheter som omlokaliseras från Stockholmsområdet bygger — som jag redovisat i det föregående — på att myndigheternas generella kontorsinredning inte skall medföras från myndigheternas nuvarande lokaler. Jag delar byggnadsstyrelsens uppfattning att sådan inredning hellre bör återanvändas inom Stockholmsområdet. Den kvarlämnade inredningen bör överlämnas till byggnadsstyrelsen, som bör svara för att inredningen tas omhand och hanteras på det sätt som från ekonomisk synpunkt är mest fördelaktigt för statsverket. De myndigheter och andra som övertar inredningen bör därvid i princip erlagga ersättning som motsvarar inredningens bruksvärde. Inkomsterna bör tillföras detta anslag och få användas av byggnadsstyrelsen för kostnader för hantering och — i förekommande fall — renovering av den omhändertagna inredningen. Styrelsen bör vidare få utnyttja medlen för att bestrida kostnader för komplettering av inredning inom lokaler för vilka styrelsen har eller bör få inredningsansvar — t. ex. de lokaler som friställs vid omlokaliseringen av statlig verksamhet. För de kostnader byggnadsstyrelsen inledningsvis får för hanteringen av denna inredning bör en kostnadsram av 1 milj. kr. ställas till byggnadsstyrelsens disposition. Kostnadsramen bör dock slutligt — när omlokaliseringen genomförs — inte få uppvisa någon nettobelastning.

Mot bakgrund av vad jag nu förordat föreslår jag att den i *inredningsplanen* för innevarande budgetår uppförda delramen av 40 milj. kr.

för inredning av omlokaliseringsobjekt ersätts med följande kostnadsramar i 1 000-tal kr.

Objekt	Förordad ram eller ändring av tidigare ram	Kostnadsram		Medelsförbrukning t.o.m. 1974-06-30
		definitiv ram	delram	
<i>Uppsala</i>				
Inredning av nybyggnad i kv. en Hugin och Munin	+ 6 575	6 575		393
<i>Eskilstuna</i>				
Inredning av nybyggnad i kv. Värjan	+ 375	375		42
<i>Linköping</i>				
Inredning av nybyggnader på Vallaområdet	+ 7 750	7 750		336
<i>Norrköping</i>				
Inredning av nybyggnad i Källtorp	+ 5 850	5 850		27
Inredning av nybyggnad i Saltängen	+ 7 900	7 900		
<i>Jönköping</i>				
Inredning av nybyggnad i kv. Göta	+ 4 200		4 200	45
<i>Borås</i>				
Inredning av nybyggnader inom Västeråsenområdet	+ 350		350	21
<i>Gävle</i>				
Inredning av nybyggnader i kv. Vasen och i Märtsbo	+ 13 200	13 200		835
Inredning för centralnämnden för fastighetsdata	+ 550	550		482
<i>Sundsvall</i>				
Inredning av nybyggnad i kv. Måsen	+ 2 850	2 850		979
Inredning av nybyggnad i kv. Målaren	+ 1 700	1 700		110
<i>Övrigt</i>				
Till byggnadsstyrelsens disposition	+ 1 000		1 000	
Inredning av omlokaliseringsobjekt	-32 500		7 500 ¹	227 ¹

¹ Avser de övriga omlokaliseringsobjekt för vilka särskilda kostnadsramar ännu inte beräknats.

Den av mig förordade delramen av 4 200 000 kr. för *inredning av nybyggnad i kv. Göta i Jönköping* avser samtliga kostnader för inredning av de lokaler som inom nu pågående utbyggnadsetapp utförs för de myndigheter som skall lokaliseras till Jönköping.

Som jag redovisat inledningsvis ingår i den föreslagna kostnadsramen.

för inredning av nybyggnader i kv. Vasen och i Mårtsbo i Gävle för statens lantmäteriverk även kostnader för inredning som nyanskaffas utan direkt samband med omlokaliseringen. Verksamheten vid lantmäteriverket finansieras i vissa delar genom avgifter och andra intäkter. Ersättningsarna bestäms därvid så att utrymme finns även för avskrivning och förräntning av den utrustning som tas i anspråk för tjänster verket utför. Jag räknar med att ca 1,3 milj. kr. av det kapital som — vid bifall till vad jag förordat i det föregående — investeras i ny inredning för verket skall skrivas av och förräntas på motsvarande sätt.

I utrustningsplanen för innevarande budgetår bör föras upp följande nya och ändrade kostnadsramar i 1 000-tal kr.

Objekt	Förordad ram eller ändring av tidigare ram	Kostnadsram		Medelsförbrukning t.o.m. 1974-06-30
		definitiv ram	delram	
<i>Eskilstuna</i>				
Myntverket: telefonväxel	+ 3		27	
<i>Norrköping</i>				
Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: telefonväxel	+100		550	
övrig utrustning	- 20	735		
Kriminalvårdsstyrelsen/sjöfartsverket: telefonväxel	+225		1 005	
<i>Jönköping</i>				
Lantbruksstyrelsen/skogsstyrelsen: telefonväxel	+220		870	10
övrig utrustning	+150	925		

Jag förordar att de utgifter som hänger samman med de nu redovisade inrednings- och utrustningsobjekten får bestridas av tillgängliga medel under förevarande reservationsanslag.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att godkänna vad jag har förordat i det föregående angående bestridande av utgifterna för viss inredning och utrustning av byggnader för statlig förvaltning.

KAPITALBUDGETEN

II. STATENS ALLMÄNNA FASTIGHETSFOND

[2] 11. **Byggnadsarbeten för statlig förvaltning.** Under denna rubrik har i riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 150 milj. kr. Behållningen under anslaget var vid ingången av budgetåret ca 86 milj. kr.

Från anslaget bestrids utgifter för investeringar i byggnader bl. a. för huvuddelen av de myndigheter som enligt statsmakternas beslut skall omlokaliseras från Stockholmsområdet. Med hänsyn till gällande tidplaner för denna omlokalisering bör följande byggnadsobjekt nu redovisas för riksdagen.

Norrköping. Nybyggnad i Oxelbergen för luftfartsverket och statens invandrarverk. Enligt gällande tidplaner skall statens invandrarverk och luftfartsverket omlokaliseras till Norrköping under försommaren och hösten 1976. Kungl. Maj:t uppdrog den 10 maj 1974 åt byggnadsstyrelsen att utföra en första etapp av nybyggnaden, för vilken redogörelse lämnats senast i prop. 1974: 85 (bil. 6 s. 19). Nybyggnaden har i denna etapp kostnadsberäknats till 40 milj. kr. i prisläget den 1 april 1974 och omfattar ca 15 300 m² rumsyta. I etappen ingår lokaler för invandrarverket samt ca 460 arbetsplatser för luftfartsverket. Lokaler för luftfartsverkets tryckeri har planerats bli utförda i en andra etapp av nybyggnaden. De utökade uppgifter för luftfartsverket avseende flygsäkerhetstjänst och radioteknisk tjänst som redovisades i prop. 1973: 27 beräknas medföra att luftfartsverket behöver disponera sammanlagt ca 500 arbetsplatser i Oxelbergen. Byggnadsstyrelsen har mot denna bakgrund redovisat byggnadsprogram m. m. för en andra etapp av nybyggnaden, som utöver tryckeri föreslås innehålla ett mindre antal kontorsrum samt vissa speciella lokaler som föranleds av de nämnda utökade uppgifterna. Rumsytan uppgår till ca 1 750 m² och kostnaden beräknas till 5,5 milj. kr. i prisläget den 1 april 1974.

Nybyggnader inom Västeråsområdet i Borås för statens provningsanstalt. Som jag redovisat i prop. 1974: 2 (bil. 4 s. 12) skall den brandtekniska provningsverksamheten vid statens provningsanstalt lokaliseras till Borås sommaren 1975. Kungl. Maj:t uppdrog den 19 april 1974 åt byggnadsstyrelsen att utföra den nybyggnad för brandtekniskt laboratorium för vilken redogörelse lämnades i prop. 1974: 2. Nybyggnaden omfattar en rumsyta av ca 2 150 m² och kostnadsberäknas till 10,8 milj. kr. i prisläget den 1 april 1973, inkl. kostnader för rökgasreningsanläggning.

I beslut den 7 juni 1974 föreskrev Kungl. Maj:t bl. a. att den fortsatta planeringen skall inriktas på att anstaltens övriga delar skall flytta till Borås med början år 1976, med undantag för anstaltens byggnadstekniska och mekaniska laboratorier, vilka senareläggs t. v. för ytterligare utredning. Vid planeringen av anstaltens anläggningar i Borås, exkl. de två sistnämnda laboratorierna, skall enligt beslutet gälla en sammanlagd kostnadsram av 84,6 milj. kr. i prisläget den 1 april 1973 för byggnader och inredning.

Byggnadsstyrelsen har därefter redovisat huvudhandlingar m. m. för nybyggnader för provningsanstalten av den omfattning som förutsattes i beslutet den 7 juni 1974. Den sammanlagda programytan för nybyggnaderna

derna — exkl. det brandtekniska laboratoriet — uppgår till ca 14 500 m², varav för lätta laboratorier ca 5 950 m², för tunga laboratorier och hallar ca 2 500 m² och för hjälputrymmen ca 2 000 m². Resterande ca 4 000 m² hänförs sig till skrivrum m. m. samt restaurang och övriga personalutrymmen. På de olika verksamheterna fördelar sig programytan i huvudsak enligt följande sammanställning.

	m ²
VVS-tekniska laboratoriet	870
Analyslaboratoriet	1 260
Polymertekniska laboratoriet	1 770
Ytskyddslaboratoriet	1 320
Laboratoriet för metallografi och materialstruktur	190
Laboratoriet för ädelmetaller	540
Elektriska laboratoriet	1 330
Akustiklaboratoriet	1 370
Laboratoriet för fysikalisk mätteknik	1 220
Laboratoriet för legal metrologi	820
Kansli, verkstad m. m.	2 160
Personalutrymmen och övriga gemensamma lokaler	1 620

Kostnaderna för nybyggnaderna, inkl. det brandtekniska laboratoriet men exkl. inredning, beräknas av byggnadsstyrelsen till 78,6 milj. kr. i prisläget den 1 april 1973, vilket motsvaras av 90 milj. kr. i prisläget den 1 april 1974.

Kungl. Maj:t har den 23 augusti 1974 uppdragit åt byggnadsstyrelsen att företa den upphandling och utföra de förberedande arbeten som — i avvaktan på Kungl. Maj:ts slutliga beslut — krävs för att de beslutade riktpunkterna i fråga om tiden för anstaltens omlokalisering skall kunna hållas.

Departementschefen

Med hänvisning till vad jag redovisat i det föregående bör följande nya och ändrade kostnadsramar i 1 000-tal kr. föras upp i investeringsplanen för innevarande budgetår.

Byggnadsobjekt	Kostnadsram 1974-04-01	Medelförbrukning		Byggstart år-mån.	Färdigställande år-mån.
		Faktisk t.o.m. 1974-06-30	Beräknad för 1974/75		
<i>Norrköping</i>					
Nybyggnad i Oxelbergen	45 500	3 726	16 200	74-06	76-05
<i>Borås</i>					
Nybyggnader inom Västeråsenområdet	90 000	1 150	25 000	74-05	77-05

Den av mig förordade höjningen av kostnadsramen för *nybyggnad i Oxelbergen* i Norrköping avser — som jag redovisat i det föregående — en av byggnadsstyrelsen föreslagen andra etapp av nybyggnaden. Beredningen av ärendet är ännu inte avslutad. När så har skett räknar jag med att återkomma med ett slutligt förslag till kostnadsram. Kostnadsramen bör därför t. v. betraktas som preliminär.

Jag förordar att de utgifter som hänger samman med de nu redovisade byggnadsobjekten får bestridas av tillgängliga medel under förevarande investeringsanslag.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att godkänna vad jag har förordat i det föregående angående bestridande av utgifterna för vissa byggnadsarbeten för statlig förvaltning.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

UTBILDNINGSDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över utbildningsärenden hållet inför Hans Maj:tt Konungen i statsrådet den 25 oktober 1974.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena ANDERSSON, statsråden STRÄNG, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, CARLSSON, ZACHRISSON, LEIJON, HJELM-WALLÉN.

Chefen för utbildningsdepartementet, statsrådet Zachrisson, och statsrådet Hjelm-Wallén anmäler de ärenden under utbildningsdepartementets handläggning som angår utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75. Departementschefen anmäler därvid frågorna under punkterna 1, 2, 4, 5, 6, 7 och 8 och statsrådet Hjelm-Wallén frågan under punkten 3. Föredragandena anför.

DRIFTBUDGETEN

ÅTTONDE HUVUDTITELN

B. Kulturändamål

[1] **B 8. Bidrag till Operan och Dramatiska teatern.** I riksstaten för budgetåret 1973/74 har under denna anslagsrubrik anvisats ett reservationsanslag av 63 211 000 kr. Vidare har på tilläggsstat III för budgetåret 1973/74 anvisats ett anslag av 678 000 kr. för täckande av Operans och Dramatiska teaterns kostnadsökningar till följd av den socialförsäkringsavgift som påförs dem fr. o. m. den 1 januari 1974.

Operan har begärt ytterligare medel för erläggande av sociala avgifter som av riks-försäkringsverket debiterats teatern för budgetåret 1973/74. Dåvarande *teater- och musikerådet* har tillstyrkt framställningen.

Departementschefen

Med hänvisning till redovisade kostnadsökningar förordar jag att ytterligare medel tilldelas Operan för täckande av institutionens sociala kostnader budgetåret 1973/74.

Det av mig beräknade medelsbehovet om sammanlagt 500 000 kr. bör täckas genom anvisande av ett anslag på tilläggsstat I till riksdagen för innevarande budgetår.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till Operan och Dramatiska teatern* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75 änvisa ett reservationsanslag av 500 000 kr.

[2] **B 10. Bidrag till regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner.** Ur det under denna rubrik på riksstaten uppförda förslagsanslaget utgår fr. o. m. budgetåret 1974/75 bl. a. det statliga stödet till de sex större yrkesorkestrarna enligt kungörelsen (1974: 451) om statsbidrag till vissa teater-, dans- och musikinstitutioner. Dessförinnan utgick det statliga stödet till dessa orkestrar ur det på riksstaten uppförda reservationsanslaget Bidrag till särskilda kulturella ändamål.

Som bidrag till ifrågavarande orkestrar för spelåret 1973/74 anvisades i juni 1973 sammanlagt 11 961 000 kr. Då det vid denna tidpunkt inte var möjligt att helt överblicka orkestrarnas behov av bidrag för ifrågavarande spelår har det liksom under tidigare år i enlighet med de intill utgången av juni 1974 gällande bestämmelserna förutsatts att ytterligare bidrag skulle kunna utgå efter spelårets slut i den mån omständigheter, som orkesterföretagen inte själva kunnat bestämma över, medfört inte förutsedda kostnadsökningar eller väsentligt minskade intäkter.

Uppgifter har nu getts in från orkestrarna angående det ekonomiska utfallet av verksamheten under nämnda spelår. Av dessa framgår att behov föreligger av ytterligare bidrag med sammanlagt 2 426 463 kr. Därjämte har vissa av orkesterföretagen begärt tilläggsbidrag för tidigare budgetår. Huvuddelen av det anmälda medelsbehovet är föranlett av ökade kostnader på grund av avtalsenliga lönehöjningar. Därjämte har redovisats ökade kostnader för arbetsgivaravgifter till riksförsäkringsverket (ATP m. m.).

Ur förevarande anslag har för innevarande budgetår Norrköpings orkesterförening erhållit ett grundbidrag av högst 2 270 323 kr. I en av föreningen gjord ansökan anförts att vid beräkningen av bidragsunderlaget föreningen tilldelats ett otillräckligt antal grundbelopp, vilket innebär att dess ekonomiska läge försämrats jämfört med budgetåret 1973/74. Föreningen hemställer därför om ytterligare bidrag för innevarande budgetår. Dåvarande *teater- och musikrådet* har tillstyrkt ansökningsen och föreslagit att föreningen tilldelas ett bidrag ur de medel som under förevarande anslag anvisats för tilläggsbidrag för regional verksamhet.

Departementschefen

På riksstaten har för innevarande budgetår till bidrag till regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner anvisats 57 942 000 kr. Under anslaget har emellertid inte beräknats ytterligare bidrag till yrkesorkestrarna för föregående budgetår. Denna bidragsfråga bör därför anmälas för riksdagen.

Det siffermaterial som redovisats av orkestrarna beträffande det ekonomiska utfallet av verksamheten under spelåret 1973/74 visar väsentliga kostnadsökningar främst till följd av avtalsenliga lönehöjningar. För täckande av i huvudsak dessa oförutsedda kostnadsökningar räknar jag med ett ytterligare medelsbehov av 1 850 000 kr. Jag anser att dessa kostnader bör belasta förevarande anslag. Jag förordar därför att den av mig under denna punkt beräknade ökningen får täckas genom anvisande av ytterligare medel under förevarande förslagsanslag.

Vad gäller framställningen från Norrköpings orkesterförening vill jag erinra om att jag i proposition angående den statliga kulturpolitiken (prop. 1974: 28) i fråga om förslaget till övergång till ett nytt bidragssystem anförde att denna övergång ej skulle få leda till en försämring för någon institution. Utöver de medel jag räknat med i det föregående bör till Norrköpings orkesterförening anvisas ett bidrag av 274 000 kr. motsvarande sju grundbelopp. Bidraget bör utgå ur de medel som under förevarande förslagsanslag anvisats för tilläggsbidrag för regional verksamhet.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

1. godkänna vad jag i det föregående förordat angående bestående av kostnader för de sex större yrkesorkestrarnas bidragsbehov för budgetåret 1973/74,
2. godkänna vad jag i det föregående förordat angående medel till Norrköpings orkesterförening.

D. Skolväsendet

[3] **D 35. Bidrag till byggnadsarbeten inom skolväsendet m. m.** Ur detta förslagsanslag utgår bidrag till byggnadsarbeten för grundskola, gymnasieskola m. m.

Statsmakterna har beslutat (prop. 1974: 1 bil. 10, UbU 1974: 8, rskr 1974: 92) att försöksverksamhet med gymnasial utbildning för svårt rörelsehindrade och andra svårt handikappade elever fr. o. m. läsåret 1974/75 skall anordnas vid Skärholmens gymnasium för ca 20 elever. I riksstaten för innevarande budgetår anvisades inte medel för lokalkostnader för denna verksamhet då förhandlingar mellan statens förhandlingsnämnd och Stockholms kommun inte avslutats i sådan tid att detta skulle vara möjligt. Genom beslut den 28 juni 1974 godkände Kungl. Maj:t för sin del ett mellan statens förhandlingsnämnd och Stockholms

skoldirektion på Stockholms kommuns vägnar träffat avtal om utbildning för svårt rörelsehindrade m. fl. elever vid Skärholmens gymnasium i Stockholm. Avtalet innebär bl. a. att staten — utöver statsbidrag enligt gällande regler — till Stockholms kommun skall erlægga en särskild investeringssättning med 2 600 000 kr.

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att medge att 2 600 000 kr. utbetalas från förslagsanslaget *Bidrag till byggnadsarbeten inom skolväsendet m. m.*

E. Högre utbildning och forskning

[4] **E 22. Tekniska fakulteterna m. m.: Avlöningar till lärarpersonal.** I samband med att en befintlig tjänst som professor eller biträdande professor blir ledig skall prövas bl. a. om tjänsten bör återbesättas med oförändrat ämnesinnehåll eller om tjänsten bör ersättas med annan lärartjänst. Kungl. Maj:t har, med anledning av prövning av en ledig tjänst som professor i strömningsmaskiner vid universitetet i Lund, föreskrivit att i stället för denna professur en professur i konstruktionsmaterial skall ledigförklaras med förbehåll för att en sådan tjänst inrättas. Jag förordar att en sådan tjänst inrättas vid universitetet i Lund och att professuren i strömningsmaskiner samtidigt dras in.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att inrätta en professur i enlighet med vad jag förordat i det föregående.

[5] **E 34. Bidrag till Handelshögskolan i Stockholm.** Finansieringen av verksamheten vid Handelshögskolan i Stockholm regleras genom ett avtal av den 23 januari 1954 mellan staten, Stockholms [stad], Handelshögskoleföreningen i Stockholm samt Handelshögskolans i Stockholm direktion. I avtalet har vidtagits vissa ändringar senast den 17 december 1973, godkända av Kungl. Maj:t den 17 maj 1974 (jfr prop. 1974: 1 bil. 10 s. 303, UbU 1974: 13, rskr 1974: 121). Det årliga bidraget fastställdes därvid till 2 438 000 kr. Härutöver erhåller högskolan innevarande budgetår ett engångsbidrag av 532 000 kr. som kompensation för allmän kostnadsutveckling under tiden fram till den 30 juni 1974.

I samband med ändringen i avtalet den 17 december 1973 enades parterna om att överläggningar skulle tas upp om principerna för beräkning av statens bidrag vid kommande förhandlingstillfällen. Sedan överläggningarna slutförts har den 28 mars 1974, under förutsättning bl. a. av Kungl. Maj:ts godkännande, avtal träffats om ytterligare ändringar i 1954 års avtal.

Den nu träffade överenskommelsen innebär att statens bidrag till

kostnaderna för Handelshögskolans verksamhet för budgetåren 1975/76—1978/79, dvs. för återstoden av nu löpande avtalsperiod, skall utgå med ett belopp som utgör 39 % av kostnaderna vid en i avtalet angiven personalstat beräknade med tillämpning av för personal vid universiteten gällande kollektivavtal. Kostnaderna vid personalstaten beräknade i 1974 års löneläge inkl. 29 % lönekostnadspålägg uppgår till 6 405 910 kr. Överenskommelsen innebär härutöver ändring av bestämmelserna om antagning av studerande till högskolan, som skall tillämpas redan innevarande läsår.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna avtalet den 28 mars 1974 med Stockholms kommun, Handelshögskoleföreningen i Stockholm och Handelshögskolans i Stockholm direktion om ändring i avtalet den 23 januari 1954 angående Handelshögskolan i Stockholm.

[6] E 64. Inredning och utrustning av lokaler vid universiteten m. m.

I riksstaten för innevarande budgetår är under denna anslagsrubrik uppfört ett reservationsanslag av 75 milj. kr. Av beloppet disponerar enligt regleringsbrev byggnadsstyrelsen 22 milj. kr. enligt en särskild inredningsplan och utrustningsnämnden för universitet och högskolor 52,9 milj. kr. enligt en särskild utrustningsplan (prop. 1974: 34 s. 36 och 40, KrU 1974: 11, rskr 1974: 251). Till Kungl. Maj:ts disposition står 100 000 kr.

Byggnadsstyrelsen beräknar nu medelsförbrukningen för budgetåret 1974/75 till 28 milj. kr. och hemställer om anslag på tilläggsstat om 6 milj. kr.

Vidare har byggnadsstyrelsen och utrustningsnämnden lagt fram förslag om nya och ändrade kostnadsramar för vissa inrednings- och utrustningsobjekt.

Som dåvarande departementschefen anförde i prop. 1967: 104 (s. 41) sker inte indexmässig uppräknig av redan fastställda kostnadsramar i inrednings- och utrustningsplanerna. I vissa fall där upphandlingen ännu inte påbörjats har jag dock funnit det nödvändigt att i mitt förslag justera redan fastställda ramar för inredning. För dessa objekt kommer jag inte att lämna någon särskild redogörelse i det följande.

För de övriga förslag till nya och ändrade ramar som med hänsyn till föreliggande tidsplaner nu bör behandlas kommer jag i det följande att lämna en kortfattad redogörelse.

Stockholm

Nordiska museet. F. n. uppförs ett museimagasin för Nordiska museet m. m. på Julita gård. I gällande inredningsplan är uppförd en delram av 500 000 kr. för inredning av magasinet (prop. 1973: 170 bil. 6 s. 29).

Byggnadsstyrelsen beräknar nu den slutliga kostnaden för inredning av magasinet till 1 250 000 kr. och föreslår att en delram av detta belopp förs upp i inredningsplanen.

Moderna museet. För inredning av den om- och tillbyggnad av moderna museet i Stockholm som f. n. utförs är i inredningsplanen uppförd en delram av 800 000 kr. Ramen innefattar även inredning av lokaler för det till museet knutna s. k. fotomuscet i f. d. prästbostället på Skeppsholmen i Stockholm (prop. 1973: 170 bil. 6 s. 31 och prop. 1974: 34 s. 29). Styrelsen föreslår nu att en definitiv ram av 1,6 milj. kr. förs upp för inredning av objektet.

Ombyggnad av Fredrik Bloms hus. Kungl. Maj:t uppdrog den 28 juni 1974 åt byggnadsstyrelsen att inom en kostnadsram av 2,4 milj. kr. i prisläget den 1 april 1973 utföra ombyggnad av det s. k. Fredrik Bloms hus inom Frescatiområdet. Lokalerna, som omfattar drygt 1 000 m² rumsyta, skall disponeras av universitetsförvaltningen i Stockholm.

Byggnadsstyrelsen uppskattar kostnaderna för helt ny inredning av lokalerna till 550 000 kr. Då omfattningen av användbar befintlig inredning ännu inte klarlagts föreslår styrelsen att en delram av 350 000 kr. förs upp i inredningsplanen.

Statens biblioteksdepå i Bålsta. Av den redogörelse som lämnades i prop. 1970: 76 (s. 14) framgår att utbyggnaden av biblioteksdepån i Bålsta omfattar ca 3 600 m² rumsyta. Byggnaden, som blir färdigställd under hösten 1974, har kostnadsberäknats till 2 750 000 kr. i prisläget den 1 april 1974. I inredningsplanen är uppförd en definitiv kostnadsram av 2,4 milj. kr. för ändamålet (prop. 1974: 34 s. 37).

Kostnaderna för bl. a. bokvagnar, utrustning för mikrofilmning och läsning av mikrofilm samt en mindre telefonanläggning beräknar LUP-kommittén till 125 000 kr. Kommittén föreslår att en definitiv ram av nämnda belopp förs upp i utrustningsplanen.

Kulissmagasin m. m. för Operan och Dramaten. Byggnadsstyrelsen har den 11 mars 1974 föreslagit att de kungl. teatrarnas kulissmateriel, i avvaktan på en permanent lösning av lokalfrågan för Operans och Dramatens förråds- och verkstadsrörelse, förvaras i befintliga byggnader inom f. d. Roslagens flygkårs område i Hägernäs. Byggnadsstyrelsen har vidare den 29 april 1974 redovisat ett förslag till utbyggnad av verkstäder m. m. för de båda teatrarna i Hägernäs. Teatrarna disponerar i dag bl. a. två kulissmagasin i provisoriska byggnader på Gärdet, vilka är i ett sådant skick att de måste rivas. Kungl. Maj:t har den 13 september 1974 bl. a. anvisat medel för en flyttning av de båda teatrarnas kulissmagasin till provisoriska lokaler i Hägernäs.

Utrustningsnämnden beräknar kostnaderna för erforderlig utrustning och för flyttning till 1 140 000 kr. och föreslår att en kostnadsram av nämnda belopp förs upp i utrustningsplanen.

Uppsala

Ombyggnad för psykologiska institutionen. Kungl. Maj:t uppdrog den 29 mars 1974 åt byggnadsstyrelsen att utföra ombyggnad i kv. Munken för psykologiska institutionen. De ombyggda lokalerna, som omfattar ca 3 100 m² rumsyta, skall tas i bruk till höstterminen 1975.

I inredningsplanen finns uppförd en delram av 500 000 kr. för inredning av lokalerna. I prop. 1974: 34 (s. 30) redovisades att byggnadsstyrelsen uppskattade kostnaderna för helt ny inredning till 1 250 000 kr. Sedan den uppskattningen gjordes har priserna ökat med ca 18 %, varför styrelsen nu beräknar kostnaderna till 1 475 000 kr. Befintlig inredning till ett värde av ca 250 000 kr. kommer att utnyttjas. Styrelsen föreslår att nämnda delram höjs till (1 475 000—250 000=)1 225 000 kr. Ramen kan enligt styrelsen därvid betecknas som definitiv.

Linköping

Teknisk och filosofisk utbildning m. m. Den i gällande inredningsplan uppförda inredningsramen av 12,2 milj. kr. avser inredning av de nybyggnader som hittills uppförts på Vallaområdet i Linköping (prop. 1973: 61 s. 23).

Byggnadsstyrelsen föreslår nu att denna ram höjs med 750 000 kr. till 12 950 000 kr. Höjningen avser dels inredning av lokaler för utbildning i biologi och kemi, dels inredning av växthus m. m.

Medicinsk teknik. För inredning och utrustning av lokaler för medicinsk teknik finns i utrustningsplanen uppförd en kostnadsram av 1 350 000 kr. (prop. 1973: 61 s. 23). För att en minidator skall kunna anskaffas till institutionen föreslår utrustningsnämnden att ramen höjs med 450 000 kr.

Lund/Malmö

Hygien och naturvetenskaplig mikrobiologi. I prop. 1972: 125 (bil. 6 s. 45) redogjordes för nybyggnaden för hygien och naturvetenskaplig mikrobiologi vid universitetet i Lund. Byggnadsstyrelsen föreslår att den i inredningsplanen uppförda ramen av 1 650 000 kr. (prop. 1973: 61 s. 24) höjs med 650 000 kr. till 2,3 milj. kr.

Lärarhögskolan m. m. I inredningsplanen är uppförd en delram av 3,9 milj. kr. för inredning av lärarhögskolan m. m. i Malmö (prop. 1973: 61 s. 25).

Genom beslut den 18 maj 1973 uppdrog Kungl. Maj:t åt skolöverstyrelsen bl. a. att redovisa det underlag som — mot bakgrund av skolöverstyrelsens förslag till minskad intagning till lärarhögskolorna — krävs för att anskaffningen av inredning och utrustning för bl. a. lä-

rarhögskolorna i Malmö och Mölndal skall kunna begränsas i förhållande till vad som planerats bl. a. med utgångspunkt från de i beslut den 29 december 1970 fastställda ytramarna för de båda högskolorna. Vidare uppdrogs åt skolöverstyrelsen att i samråd med vederbörande LUP-kommitté samt organisationskommittén för högre musikutbildning redovisa möjligheterna att för annan utbildning utnyttja den överkapacitet som mot den nämnda bakgrunden kan beräknas föreligga inom de lokaler som avsetts för lärarhögskolorna i Malmö och Mölndal (prop. 1974: 34 s. 15, 26 och 43). Kungl. Maj:t har den 26 juli 1974 fastställt nya ytramar för lärarhögskolorna i Malmö och Mölndal. I beslutet föreskrevs bl. a. att byggnadsstyrelsen borde redovisa ett förslag till om- och tillbyggnaden för lärarhögskolan m. m. i Malmö. Arbetet borde ske med utgångspunkt i att den högre musikutbildningen i Malmö bereds lokaler i anslutning till lärarhögskolan och i första hand i befintliga lokaler. Byggnadsstyrelsen borde vidare redovisa möjligheten att inrymma delar av musikutbildningen i lärarhögskolans nuvarande lokaler redan till hösten 1975. Vidare föreskrevs bl. a. att byggnadsstyrelsen skyndsamt bör redovisa de nya förslag till ändrade inredningsramar för lärarhögskolorna i Malmö och Mölndal som följer av beslutet.

För komplettering av inredningen för bl. a. musikutbildningens behov från hösten 1975 har byggnadsstyrelsen preliminärt bedömt ett ytterligare medelsbehov av 200 000 kr. Styrelsen föreslår därför, att en delram av (3 900 000 + 200 000 =) 4,1 milj. kr. förs upp i inredningsplanen.

Göteborg

Lärarhögskolan m. m. I inredningsplanen är uppförd en delram av 4 milj. kr. för inredning av lärarhögskolan m. m. i Mölndal (prop. 1973: 61 s. 18). Vad gäller pågående och beslutad planering för inredning och utrustning för lärarhögskolan i Mölndal vill jag hänvisa till vad jag anfört angående lärarhögskolan i Malmö.

Byggnadsstyrelsen uppskattar kostnaderna för inredning av lokaler för lärarhögskolan m. m. i Mölndal till 7,3 milj. kr. och föreslår att en ny delram med detta belopp förs upp i inredningsplanen. Styrelsen föreslår att en definitiv inredningsram för hela byggnaden fastställs först sedan beslut fattats om den framtida användningen av de genom programminskningen ledigblivna lokalerna.

Nybyggnad för kemi, etapp II. Som redovisades i prop. 1973: 170 (bil. 6 s. 33) uppförs f. n. en andra etapp av kemibygnaden på Chalmersområdet. Nybyggnaden, som omfattar ca 3 800 m² rumsyta, skall tas i bruk till vårterminen 1976.

I inredningsplanen är uppförd en kostnadsram av 2,3 milj. kr. för nybyggnaden (prop. 1974: 34 s. 32 och 38). Byggnadsstyrelsen uppskattar nu kostnaderna till 3 milj. kr., varav 700 000 kr. avser dragskåp. Hänsyn

har därvid tagits till de ökade projekteringskostnader som föränletts av att inredningsplaneringen måste revideras då det objekt som tidigare planerats var avsevärt större.

Karlstad

Universitetsfilialen och lärarhögskolan m. m. Redogörelse för nybyggnaden har lämnats i prop. 1972: 28 (s. 9 och 27) och prop. 1973: 61 (s. 28). Nybyggnaden, som färdigställdes till vårterminen 1974, har kostnadsberäknats till 33 milj. kr. i prisläget den 1 april 1974.

I utrustningsplanen är uppförd en delram av 1,7 milj. kr. för utrustning för universitetsfilialen och lärarhögskolan m. m. (prop. 1973: 61 s. 28 och 36). Skolöverstyrelsen och LUP-kommittén för Göteborg har reviderat det tidigare utrustningsförslaget enligt angivna riktlinjer och föreslår att nämnda delram höjs till 2 068 000 kr. Ramen kan därvid betecknas som definitiv.

Luleå

Högskolan. I inredningsplanen är uppförd en delram av 8,8 milj. kr. för etapperna I—VII av nybyggnaderna för högskolan (prop. 1974: 34 s. 34 och 39). Detta var enligt byggnadsstyrelsen en preliminär beräkning. Styrelsen har nu beräknat kostnaderna för nämnda etapper till 10 150 000 kr. Eftersom etapp VII skall tas i bruk höstterminen 1975 föreslår styrelsen att delramen nu höjs med 1 350 000 kr.

Telefonväxel. I utrustningsplanen är uppförd en delram av 310 000 kr. för telefonväxel för högskolan i Luleå (prop. 1973: 170 bil. 6 s. 30).

Organisationskommittén för högre teknisk utbildning och forskning i övre Norrland har efter samråd med utrustningsnämnden funnit att den befintliga växeln måste bytas ut mot en växel med större kapacitet senast till höstterminen 1976. Kostnaden härför beräknas till 330 000 kr. Hänsyn har då tagits till den befintliga växelns försäljningsvärde. Härtill kommer 57 000 kr. för bl. a. anskaffning av ytterligare anknytningar. Kommittén föreslår således att nämnda delram höjs med 387 000 kr. till 697 000 kr. Ramen bör enligt kommittén alltjämt betecknas som delram.

Departementschefen

För att inredning och utrustning utan försening skall kunna anskaffas till de objekt som jag redogjort för i det föregående bör de i följande sammanställning angivna kostnadsramarna — i 1 000-tal kr. — föras upp i inrednings- och utrustningsplanerna.

Objekt	Förordad ram eller förordad ändring av tidigare ram	Kostnadsram	
		Definitiv ram	Delram
Inredning			
<i>Stockholm</i>			
Nordiska museet	+ 750		1 250
Moderna museet	+ 710	1 510	
Ombyggnad av Fredrik Bloms hus	+ 350		350
<i>Uppsala</i>			
Ombyggnad för psykologiska institutionen	+ 650	1 150	
<i>Linköping</i>			
Teknisk och filosofisk utbildning m.m.	+ 725	12 925	
<i>Lund Malmö</i>			
Hygien och naturvetenskaplig mikrobiologi	+ 600	2 250	
Läraryhögskolan m. m.	+ 200		4 100
<i>Göteborg</i>			
Läraryhögskolan m. m.	+ 3 250		7 250
Nybyggnad för kemi, etapp II	+ 550	2 850	
<i>Östersund</i>			
Socialhögskolan	+ 200	1 100	
<i>Luleå</i>			
Högskolan	+ 1 100		9 900
Utrustning			
<i>Stockholm</i>			
Statens biblioteksdepå i Bålsta	+ 125	125	
Kulissmagasin m.m. för Operan och Dramaten	+ 1 140	1 140	
<i>Linköping</i>			
Medicinsk teknik	+ 450		1 800
<i>Karlstad</i>			
Universitetsfilialen och läraryhög- skolan m. m.	+ 250	1 950	
<i>Luleå</i>			
Telefonväxel	+ 387		697

Med hänsyn härtill bör för budgetåret 1974/75 utöver vad som tidigare beräknats ytterligare 6 milj. kr. anvisas under detta anslag.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Inredning och utrustning av lokaler vid universiteten m. m.* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75 anvisa ett reservationsanslag av 6 000 000 kr.

G. Vuxenutbildning

[7] **G 1. Viss utbildning via radio och television m. m.** Från detta reservationsanslag bekostas utgifter för den verksamhet med produktion av undervisningsprogram m. m. för radio och television, som sedan budgetåret 1972/73 handhas av kommittén för den fortsatta verksamheten med radio och television inom utbildningsväsendet (TRU-kommittén). Vidare ersätts kostnader för skolprogramverksamheten vid Sveriges Radio.

TRU-kommittén har den 9 maj 1974 inkommit med en skrivelse angående förlängning av försök med kabeltelevision i Kiruna. Detta försök skulle ursprungligen avslutas under våren 1974. TRU-kommittén anser att försöksperioden är för kort för att väsentliga slutsatser skall kunna dras av försöket och önskar fortsätta försöksverksamheten under hösten 1974. Kostnaderna för en förlängning av försöket till och med utgången av 1974 beräknar TRU-kommittén till ca 450 000 kr. inkl. utvärdering.

Enligt beslut den 28 juni 1974 angående produktionsplan för TRU-kommittén under budgetåret 1974/75 har Kungl. Maj:t ingen erinran mot att kommittén inom ramen för redan tilldelade medel för budgetåret 1974/75 fortsätter försöksverksamheten med kabeltelevision.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Viss utbildning via radio och television m. m.* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75 anvisa ett reservationsanslag av 325 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

II. STATENS ALLMÄNNA FASTIGHETSFOND

[8] **15. Byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde.** I riksstaten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett investeringsanslag av 210 milj. kr. (prop. 1974: 34, KrU 1974: 11, rskr 1974: 251). Under anslaget är uppförda två investeringsplaner, nämligen en plan för utbildning och forskning och en plan för kulturändamål m. m. Medelsreservationen vid budgetårets början uppgick till drygt 31 milj. kr. Någon medelsanvisning på tilläggsstat beräknas f. n. inte bli erforderlig. Däremot bör följande objekt redovisas i detta sammanhang.

Om- och tillbyggnad för lärarhögskolan i Malmö. I gällande investeringsplan är under rubriken Utbildning och forskning uppförd en kostnadsram av 32,8 milj. kr. (prop. 1974: 34 s. 14) — vilket motsvaras av 34 milj. kr. i prisläget den 1 april 1974 — för om- och tillbyggnad

av lärarhögskolan i Malmö. Som jag anförde i det föregående vid min anmälan av anslaget till inredning och utrustning av lokaler vid universiteten m. m. har Kungl. Maj:t den 26 juli 1974 fastställt nya riktlinjer för dispositionen av om- och tillbyggnaden.

Byggnadsstyrelsen uppskattar att det för en anpassning av lärarhögskolans lokaler till den av Kungl. Maj:t den 26 juli 1974 fastställda yt-ramen av 11 100 m² programyta exklusive kapprum etc. samt för en ombyggnad av de friställda lokalerna för musikutbildning krävs att kostnadsramen höjs till preliminärt 36,4 milj. kr. i prisläget den 1 april 1974.

Departementschefen

Med hänvisning till vad jag anförde i det föregående bör i gällande investeringsplan föras upp följande kostnadsram i 1 000-tal kr.

Byggnadsobjekt	Kostnadsram 1974-04-01	Medelsförbrukning		Byggstart år-mån.	Färdigställande år-mån.	
		Faktisk t.o.m. 1974- 06-30	Beräknad för			
			1974/75			1975/76
<i>Utbildning och forskning</i>						
Om- och tillbyggnad för lärarhögskolan i Malmö	36 400	27 705	5 000	3 000	72-02 75-12	

Som jag redovisat tidigare vid min anmälan av anslaget till inredning och utrustning av lokaler vid universiteten m. m. har Kungl. Maj:t bl. a. mot bakgrund av reduceringar i lärarutbildningsorganisationen fastställt nya ytramar för lärarhögskolorna i Malmö och Mölndal. För Malmös del har ytramen minskats från 14 100 m² (jfr prop. 1972: 28 s. 7) till 11 100 m² och för Mölndals del från 16 200 m² (jfr prop. 1973: 61 s. 9) till 11 200 m², allt uttryckt i programyta, exkl. kapprum etc. Byggnadsstyrelsen utreder f. n. användningen av de på detta sätt friställda lokalerna i Mölndal. De friställda lokalerna i Malmö kommer att användas för högre musikutbildning och jag har i mitt förslag till ny kostnadsram för om- och tillbyggnaden för lärarhögskolan i Malmö beräknat medel för en ombyggnad av vissa lokaler i objektet för detta ändamål. Beredningen av ärendet är ännu inte avslutad varför den föreslagna kostnadsramen får betraktas som preliminär. När beredningen avslutats avser jag att återkomma med förslag till en definitiv kostnadsram för objektet.

Jag förordar att de ökade kostnader som hänger samman med det nu redovisade objektet får bestridas av tillgängliga medel under förevarande anslag.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att godkänna vad jag förordat angående bestridande av utgifter för vissa byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde.

Vad föredragandena sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 25 oktober 1974.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena ANDERSSON, statsråden STRÄNG, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, CARLSSON, ZACHRISSON, LEIJON, HJELM-WALLÉN.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Lundkvist, anmäler de ärenden under jordbruksdepartementets handläggning som angår utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75 och anför.

DRIFTBUDGETEN

NIONDE HUVUDTITELN

E. Fiske

[1] **E 12. Fiskeriundersökningsfartyg.** På riksstaten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett reservationsanslag av 1 milj. kr.

Vid min anmälan av medelsbehovet under anslaget på tilläggsstat III till riksstaten för budgetåret 1973/74 anförde jag att jag torde få återkomma i senare sammanhang till frågan om behovet av medel för slutlig reglering av kostnaderna för fiskeriundersökningsfartyget. Fartyget har nu levererats till fiskeristyrelsen. Styrelsen beräknar att de slutliga kostnaderna enligt kontraktet med Kalmar Varv AB samt för styrelsens egen upphandling m. m. sammanlagt kommer att uppgå till ca 22,8 milj. kr. Mervärdeskatten vid varvets försäljning av fartyget till styrelsen beräknas till ca 4 milj. kr. Totalkostnaden blir således i runt tal 26,8 milj. kr. Hittills har under anslaget anvisats sammanlagt 22,5 milj. kr. Ett ytterligare medelsbehov av 4,3 milj. kr. föreligger nu.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Fiskeriundersökningsfartyg* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75 anvisa ett reservationsanslag av 4 300 000 kr.

G. Utbildning och forskning

[2] **G 14. Inredning och utrustning av lokaler vid jordbrukets högskolor m. m.** För innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett reservationsanslag av 18 milj. kr. Av beloppet disponerar byggnadsstyrelsen 5 milj. kr. enligt en särskild inredningsplan och utrustningsnämnden för universitet och högskolor 13 milj. kr. enligt en särskild utrustningsplan.

Byggnadsstyrelsen har i anslagsframställning för budgetåret 1975/76 beräknat medelsförbrukningen budgetåret 1974/75 till 12,5 milj. kr. Styrelsen har vidare i sin anslagsframställning hemställt att kostnadsramarna ändras för följande inredningsobjekt.

Lantbrukshögskolan och veterinärhögskolan

U l t u n a

Djurstallar, Kungsängen. I gällande inredningsplan är objektet uppfört med en definitiv ram av 1 150 000 kr. Med hänsyn till de ökade priserna föreslår styrelsen att ramen höjs till 1 350 000 kr.

Bibliotek, nybyggnad. Detta objekt är uppfört i inredningsplanen med en definitiv ram av 2 050 000 kr., vilket i 1974 års prisläge motsvarar 2,4 milj. kr. Styrelsen föreslår att detta belopp förs upp som definitiv ram.

Departementschefen

Jag har inget att erinra mot byggnadsstyrelsens förslag till ändrade kostnadsramar för vissa inredningsobjekt. Kostnadsramarna för de i inredningsplanen upptagna objekten Djurstallar, Kungsängen och Bibliotek, nybyggnad bör sålunda ändras till 1 350 000 kr. resp. 2,4 milj. kr.

Med hänsyn till den beräknade anslagsbelastningen budgetåret 1974/75 bör 7 milj. kr. anvisas på tilläggsstat.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Inredning och utrustning av lokaler vid jordbrukets högskolor m. m.* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75 anvisa ett reservationsanslag av 7.000 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

II. STATENS ALLMÄNNA FASTIGHETFOND

[3] **16. Byggnadsarbeten vid jordbrukets högskolor m. m.** På riksstaten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett investeringsanslag av 50 milj. kr. Anslaget disponeras i enlighet med en

investeringsplan, som upptar av riksdagen godkända kostnadsramar för de i planen ingående objekten.

Byggnadsstyrelsen hemställer dels att följande byggnadsobjekt tas upp i investeringsplanen, dels att ett belopp av 35 milj. kr. anvisas på tilläggsstat.

Lantbrukshögskolan och veterinärhögskolan

U l t u n a

Restauranger, om- och nybyggnad. Kungl. Maj:t uppdrog den 18 januari 1974 åt byggnadsstyrelsen att i samråd med universitetsrestaurangkommittén projektera en utbyggnad av restaurangverksamheten vid Ultuna t. o. m. bygghandlingar. Projekteringsarbetet skulle omfatta en huvudrestaurang om ca 450 platser i den gamla stenladugården i centrala Ultunaområdet samt en annexrestaurang om ca 250 platser i anslutning till kliniskt centrum. Planeringsarbetet skulle inriktas mot en kostnadsram av 6,6 milj. kr. exkl. försörjningsåtgärder i prisläget den 1 april 1973. Styrelsen har i skrivelse den 13 augusti 1974 hemställt om bygguppdrag. Den av Kungl. Maj:t angivna kostnadsramen av 6,6 milj. kr. för byggnadsarbetena motsvarar i prisläget den 1 april 1974 en kostnad av 7 565 000 kr. Byggnadsstyrelsen beräknar vidare kostnaderna för försörjningsåtgärderna till 2 135 000 kr.

Skogshögskolan

U l t u n a

Ny- och ombyggnader i Ultuna. Byggnadsstyrelsen har den 28 januari 1974 redovisat byggnadsprogram för skogshögskolans partiella omlokalisering till Ultuna. I programmet har ämnesmässigt närstående enheter vid skogshögskolan och lantbrukshögskolan samförlagts till centrumbildningar. Till dessa har också knutits närstående forskningsenheter som inte tillhör jordbrukets högskolor. Med dessa utgångspunkter innehåller programmet lokaler för markvetenskapligt centrum, ekologiskt miljövårdscentrum, institutionen för virkeslära, viltforskningscentrum, genetiskt centrum samt trädgårdsförsöksstation i mellersta trädgårdsförsöksdistriktet. Styrelsen projekterar f. n. dessa lokaler och har den 13 augusti 1974 gjort framställning om bygguppdrag. På grundval av kompletterade förslagshandlingar har styrelsen beräknat kostnaderna till 52,7 milj. kr. i prisläget den 1 april 1974, varav 6,4 milj. kr. avser försörjningsåtgärder.

Garpenberg

Ny- och ombyggnader i Garpenberg. Kungl. Maj:t uppdrog den 6 september 1974 åt byggnadsstyrelsen att i huvudsaklig överensstämmelse med styrelsens byggnadsprogram den 28 januari 1974 projektera institutionslokaler m. m., elevbostäder samt gästhem för skogshögskolan i Garpenberg t. o. m. bygghandlingar. Lokalerna skulle därvid planeras för en intagning av 40 elever men utformas så att möjlighet finns för att senare anpassa dem för en intagning av 60 elever. Nybyggnaderna för institutionslokaler m. m. skulle omfatta högst 3 500 m² primär programyta. Byggnadsstyrelsen har i skrivelse den 23 september 1974 hemställt om bygguppdrag. Kostnaderna för ny- och ombyggnaderna beräknas till 35 milj. kr. i prisläget den 1 april 1974. Av detta belopp avser 4,9 milj. kr. kostnader för elevbostäder och gästhem samt 7 milj. kr. kostnader för försörjningsåtgärder. Byggstart kan ske i januari 1975 och inflyttning under sommaren 1976.

Departementschefen

1971 års riksdag beslutade att skogshögskolan skulle förläggas till Umeå, dock att en viss integrering med t. ex. lantbrukshögskolan eller utbyggnad av skogshögskolans avdelning i Garpenberg inte borde hindras av skogshögskolans flyttning. Efter utredning av skogshögskolan beslutade Kungl. Maj:t den 2 juni 1972 att förberedelserna för skogshögskolans omlokalisering skulle bedrivas enligt ett s. k. Umeåalternativ, innebärande en förläggning av ca 190 personer till Umeå, ca 60 till Uppsala och ca 50 till Garpenberg.

Jag har i det föregående redogjort för byggnadsstyrelsens förslag till *ny- och ombyggnader i Garpenberg* till följd av omlokaliseringen av skogshögskolan. Enligt min mening bör arbetena få utföras i huvudsaklig överensstämmelse med förslaget. Ställning till den slutliga utformningen av de föreslagna elevbostäderna m. m. kan dock tas först sedan ytterligare underlag redovisats. I avvaktan härpå bör en preliminär kostnadsram av 35 milj. kr i prisläget den 1 april 1974 föras upp i investeringsplanen. Byggnadsstyrelsen har vidare redovisat byggnadsprogram m. m. för *ny- och ombyggnader för skogshögskolan på Ultunaområdet*. I programmet föreslås att ämnesmässigt närstående enheter vid skogshögskolan och lantbrukshögskolan samförläggs till centrumbildningar. Beredningen av ärendet är ännu inte avslutad. Jag räknar med att senare under innevarande budgetår kunna återkomma med en redovisning av projektet. I avvaktan härpå bör en preliminär kostnadsram av 39 milj. kr. föras upp i investeringsplanen för att förberedande arbeten skall kunna påbörjas i sådan tid att omlokaliseringen kan genomföras i huvudsak i enlighet med hittills gällande tidplaner.

Med hänsyn till vad jag anfört bör följande nya kostnadsramar i 1 000-tal kr. föras upp i investeringsplanen för innevarande budgetår.

Byggnadsobjekt	Kostnadsram 1974-04-01	Beräknad medels- förbrukning för 1974/75	Bygg- start år-mån.	Färdig- ställande år-mån.
Lantbrukshögskolan och veterinärhögskolan				
<i>Ultuna</i>				
Restauranger, om- och nybyggnad	9 700	900	75-04	76-09
Skogshögskolan				
<i>Ultuna</i>				
Ny- och ombyggnader	39 000	10 000	75-01	77-09
<i>Garpenberg</i>				
Ny- och ombyggnader	35 000	8 000	75-01	76-08

För de tillkommande objekten och med hänsyn till anslagsbelastningen i övrigt bör 35 milj. kr. anvisas på tilläggsstat.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Byggnadsarbeten vid jordbrukets högskolor m. m.* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75 anvisa ett investeringsanslag av 35 000 000 kr.

VI. FONDEN FÖR STATENS AKTIER

[4] **4. Teckning av aktier i Aktiebolaget Svensk laboratorietjänst.** Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i riksstaten för budgetåret 1974/75.

AB Svensk laboratorietjänst bildades år 1969 med staten och jordbruksnäringen som delägare för driften av regionala veterinärmedicinska laboratorier (prop. 1969: 43, JoU 1969: 12, rskr 1969: 135). Bolagets verksamhet avsåg bl. a. att ersätta den verksamhet som bedrevs vid hushållningssällskapens veterinärmedicinska laboratorier. Aktiekapitalet utgör 1 milj. kr. fördelat med 52 % på staten och 48 % på jordbruksnäringen genom Lantbrukarnas riksförbund. Stiftarna av bolaget lämnade vidare kreditgaranti för bolaget om sammanlagt 1 milj. kr.

Bolaget startade sin verksamhet den 1 januari 1970. Bolaget har efter hand utökat sin verksamhet till att även omfatta annan laboratorieverksamhet, i syfte att stärka det ekonomiska underlaget och skapa förutsättningar för ett effektivt resursutnyttjande.

De första åren visade bolaget underskott i verksamheten, en situation som förutsågs i samband med bildandet. De uppkomna underskotten täcktes genom tillskott av aktieägarna i förhållande till aktieinnehavet. År 1971 lämnade sålunda staten ett aktieägartillskott på 520 000 kr. sedan Lantbrukarnas riksförbund beslutat ställa 480 000 kr. till bolagets förfogande (prop. 1971: 2 s. 20, JoU 1971: 3, rskr 1971: 18).

För att bredda underlaget för bolagets verksamhet har styrelsen för AB Svensk laboratorietjänst föreslagit en utökning av ägarkretsen. I samband därmed föreslås en nödvändig ökning av aktiekapitalet. Lantbrukarnas riksförbund har fört överläggningar med Kooperativa förbundet och Industrins livsmedelsgrupp inom Sveriges industriförbund om förutsättningarna för dessas inträde i AB Svensk laboratorietjänst. (Industrins livsmedelsgrupp består av Sveriges Bageriförbund, Svenska Bryggareföreningen, Svenska Choklad-, Konfektyr- och Kexfabrikantföreningen, Sveriges Kemiska Industrikontor, Köttbranschens Riksförbund samt Svenska Kvarnföreningen). Parterna föreslår att aktiekapitalet genom nyemission ökas med 1 milj. kr. till 2 milj. kr. Därvid bör det år 1971 tillförda aktieägartillskottet på 1 milj. kr. återbetalas med 520 000 kr. till staten och 480 000 kr. till Lantbrukarnas riksförbund.

Aktiekapitalet föreslås fördelat så att staten alltså innehar 52 % motsvarande 1 040 000 kr., Lantbrukarnas riksförbund minskar sitt innehav från 48 % till 24 %, vilket innebär oförändrat 480 000 kr., Kooperativa förbundet erhåller 12 % motsvarande 240 000 kr. och Industrins livsmedelsgrupp erhåller 12 % motsvarande 240 000 kr. Liksom tidigare bör parterna äga fördela aktierna efter eget skön. Aktieägarna skall på bolagsstämma låta sig representeras av resp. staten, Lantbrukarnas riksförbund, Kooperativa förbundet och Industrins livsmedelsgrupp. Aktierna bör liksom vid bolagets bildande emitteras till en kurs av 120 % i syfte att öka reservfonden.

Den kreditgaranti om 1 milj. kr., som beviljats bolaget, föreslås kvarstå med lägst detta belopp. Garantiförpliktelserna skall fördelas efter samma grunder som aktiekapitalet. Detta innebär att Kooperativa förbundet och Industrins livsmedelsgrupp vardera åtar sig att garantera 120 000 kr. Statens garanti på 520 000 kr. kvarstår. Lantbrukarnas riksförbunds garanti minskas från 480 000 kr. till 240 000 kr.

Parterna är vidare ense om att bolagets verksamhet liksom hittills skall på sikt vare sig lämna överskott eller underskott. I den mån vinst uppkommer, skall denna användas för att hålla taxorna på en jämn nivå och för en sådan konsolidering av bolaget som anses erforderlig från företagsekonomisk synpunkt och i övrigt för ändamål som bolaget har att tillgodose. Eventuell täckning av förlust genom aktieägarnas försorg skall ske i förhållande till aktieinnehavet. Parterna skall var och en inom sitt verksamhetsområde aktivt verka för att regional laboratorieverksamhet så långt möjligt får fullgöras av bolaget. De nya delägarna bör om möjligt inträda i bolaget den 1 januari 1975.

För egen del biträder jag förslaget att utöka aktieägarkretsen i AB Svensk laboratorietjänst. Genom breddningen av bolagets verksamhet bör Kooperativa förbundet och Industrins livsmedelsgrupp träda in som aktieägare i bolaget. Jag tillstyrker även att detta sker den 1 januari 1975.

Jag biträder förslaget att utöka bolagets aktiekapital till 2 milj. kr. och att aktierna skall emitteras till en kurs av 120 % i syfte att öka reservfonden. Statens andel skall fortfarande vara 52 %. Vid bolagets bildande investerade staten 624 000 kr. i teckning av aktier. Staten tillsköt år 1971 i form av villkorligt efterskönt räntefri skuld 520 000 kr. En utökning av aktiekapitalet till 2 milj. kr. till en kurs av 120 % medför att staten sammanlagt får teckna aktier i bolaget till ett belopp av 1 248 000 kr. Jag föreslår att den villkorligt efterskönta räntefria skulden används till förvärv av aktier i bolaget och således förs över från fonden för låneunderstöd till fonden för statens aktier och att därutöver under fonden för statens aktier för budgetåret 1974/75 tas upp ett investeringsanslag av 104 000 kr. till Teckning av aktier i Aktiebolaget Svensk laboratorietjänst.

Under åberopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

1. medge att den villkorligt efterskönta räntefria skulden om 520 000 kr. används till förvärv av aktier i Aktiebolaget Svensk laboratorietjänst,
2. till *Teckning av aktier i Aktiebolaget Svensk laboratorietjänst* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75 under fonden för statens aktier anvisa ett investeringsanslag om 104 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

HANDELSDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över handelsärenden hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 25 oktober 1974.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena ANDERSSON, statsråden STRÄNG, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, BENGTTSSON, NORLING, LÖFBERG, CARLSSON, ZACHRISSON, LEIJON, HJELM-WALLÉN.

T.f. chefen för handelsdepartementet, statsrådet Leijon, anmäler de ärenden under handelsdepartementets handläggning som angår utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75 och anför.

DRIFTBUDGETEN

TIONDE HUVUDTITELN

B. Främjande av utrikeshandeln m. m.

[1] **B 2. Handelssekreterare.** Till detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 15 467 000 kr. (prop. 1974: 1 bil. 12, NU 1974: 6, rskr 1974: 62). Från anslaget bestrids utgifter för verksamheten vid de 22 svenska handelssekreterarkontor, som för närvarande finns i utlandet.

Vid anmälan i prop. 1972: 31 (s. 20) av fråga om inrättande av Sveriges exportråd uttalade chefen för handelsdepartementet, att från handelskamarhåll kunde komma att aktualiseras fråga om omvandling av handelskammare till handelssekreterarkontor.

Departementschefen förklarade sig beredd att inleda sådana överläggningar med kamrar som så önskade och som arbetar på marknader där handelssekreterarverksamhet kan vara motiverad. Riksdagen lämnade detta uttalande utan erinran (NU 1972: 27, rskr 1972: 187).

Den svenska handelskammaren i Madrid har begärt sådan överläggning. Kammaren förutser nämligen sjunkande intäkter från sina med-

lemmar. Kostnaderna kan väntas öka till följd av landets snabba ekonomiska utveckling.

Den svenska handelskammaren i Madrid grundades år 1949. Kam-maren har ca 370 medlemmar, varav ca 100 i Sverige. Kammarens verksamhet som serviceorgan för handeln mellan Sverige och Spanien och intresseorgan för sina medlemmar leds av en verkställande direktör som till sitt förfogande har tre fast anställda tjänstemän, av vilka två är heltidsanställda och en är deltidanställd, samt två tillfälligt anställda tjänstemän och två statsstipendiater.

Jag har efter att ha hört kommerskollegium och Sveriges exportråd i frågan funnit att marknaden inom kammarens verksamhetsområde är av sådan storlek och art att det finns behov av att upprätthålla en specialiserad kommersiell serviceverksamhet där. I förhandlingar med kam-maren har jag därvid, med förbehåll för nödvändiga beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen, nått enighet med kammaren om att serviceverk-samheten fr. o. m. den 1 januari 1975 under handelskammarnamnet fortsätter både inom export och import men att den finansieras och drivs av svenska staten.

Omvandlingen till en statlig handelskammare beräknas under inneva-rande budgetår för staten medföra en kostnad som uppgår till 54 000 kr. På grund av verksamhetens förändrade karaktär torde kostna-den bära bestridas från anslaget till handelssekreterare. Jag förordar att statens kostnader för handelskammaren i Madrid får betridas av till-gängliga medel under detta anslag.

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att godkänna vad jag förordat i det föregående angående be-stridande av utgifter för handelskammaren i Madrid.

KAPITALBUDGETEN

VIII. FONDEN FÖR BEREDSKAPSLAGRING

Överstyrelsen för ekonomiskt försvar delfond

[2] 1. Lagring för beredskapsändamål. Genom överstyrelsens för eko-nomiskt försvar försorg beredskapslagras bl. a. flygdrivmedel för civil luftfart och gasbensin. Under anslaget har för budgetåret 1974/75 an-visats 22 milj. kr. för lagring av gasbensin samt 2 milj. kr. för inköp av flygbensin och transformatorolja.

Överstyrelsen har hemställt att på tilläggsstat I bl. a. 10 milj. kr. anvi-sas för inköp av flygdrivmedel, 1 milj. kr för lagring av motorbränn-olja och 40 milj. kr. för inköp av gasbensin, sammanlagt 51 milj. kr.

Jag förordar att 10 milj. kr. anvisas för inköp av flygdrivmedel och 40 milj. kr. för inköp av gasbensin, sammanlagt 50 milj. kr. Den föreslagna lagringen av motorbrännolja bör kunna genomföras med redan tillgängliga medel.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Lagring för beredskapsändamål* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75 anvisa ett investeringsanslag av 50 000 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

Bilaga 9

ARBETSMARKNADSDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över arbetsmarknadsärenden hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 25 oktober 1974.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena ANDERSSON, statsråden STRÄNG, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, BENGTTSSON, NORLING, LÖFBERG, CARLSSON, ZACHRISSON, LEIJON, HJELM-WALLÉN.

Statsrådet Leijon anmäler ärende under arbetsmarknadsdepartementets handläggning som angår utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75 och anför.

DRIFTBUDGETEN

ELFTE HUVUDTITELN

B. Arbetsmarknad m. m.

[1] **B 1. Arbetsmarknadsservice.** Under denna rubrik har på riksstaten för innevarande budgetår förts upp ett förslagsanslag av 1 472 794 000 kr., varav 1 058 400 000 kr. avser delprogrammet Arbetsmarknadsutbildning.

Föredraganden

Av utgifterna för arbetsmarknadsutbildning kan drygt hälften hänföras till utbildningsbidragen, vilka utgår enligt bestämmelserna i arbetsmarknadskungörelsen (1966: 368, omtryckt 1972: 300, ändrad 1973: 734 och 832, 1974: 22, 447 och 616). Utbildningsbidrag består av grundbidrag, hyresbidrag, barntillägg, traktamente och särskilt bidrag. Av dessa följer hyresbidragen och de särskilda bidragen automatiskt den allmänna kostnadsutvecklingen, medan de övriga förmånerna utgår med bestämda belopp. Systemets uppbyggnad förutsätter att vissa av bidragsbeloppen omprövas regelbundet mot bakgrund av den allmänna prisnivåns utveckling. Grundbidraget per månad höjdes fr. o. m. den 1 juli 1974 med 40 kr. (prop. 1974: 1 bil. 13 s. 91, InU 1974: 3, rskr 1974: 68).

Kommittén för översyn av arbetsmarknadsutbildningen, KAMU, har

i sitt nyligen överlämnade betänkande (SOU 1974: 79) Utbildning för arbete föreslagit bl. a. ett helt nytt system för ekonomiskt stöd till deltagare i arbetsmarknadsutbildning. Kommitténs förslag är f. n. under remissbehandling.

Levnadsomkostnadernas utveckling gör det motiverat att höja utbildningsbidraget ytterligare under innevarande budgetår. Grundbidraget vid arbetsmarknadsutbildning bör höjas med 40 kr. till 745 kr. för gift och 695 kr. för övriga från den 1 januari 1975. Detta är en lika stor höjning av grundbidraget som den som trädde i kraft den 1 juli 1974. Till följd av bidragshöjningen kan kostnaderna för delprogrammet Arbetsmarknadsutbildning beräknas öka med ca 9,2 milj. kr. under innevarande budgetår.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att godkänna vad jag har förordat i det föregående angående
ändrade grunder för utbildningsbidrag.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

BOSTADSDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över bostadsärenden hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 25 oktober 1974.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena ANDERSSON, statsråden STRÄNG, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, BENGTTSSON, NORLING, LÖFBERG, CARLSSON, ZACHRISSON, LEIJON, HJELM-WALLÉN.

Chefen för bostadsdepartementet, statsrådet Carlsson, anmäler de ärenden under bostadsdepartementets handläggning som angår utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75 och anför.

DRIFTBUDGETEN

TOLFTE HUVUDTITELN

B. Bostadsbyggande m. m.

[1] **B 9 a. Vissa energibesparande åtgärder.** Riksdagen har (prop. 1974: 69, CU 1974: 21, FiU 1974: 29, rskr 1974: 180 och 286) på tilläggsstat III till riksstaten för budgetåret 1973/74 under elfte huvudtiteln till *Vissa energibesparande åtgärder* anvisat ett reservationsanslag av 248 milj. kr.

För dispositionen av anslaget för olika ändamål gäller följande ramar för beslut om lån och bidrag m. m. under åren 1974 och 1975.

	Ram för beslut (milj. kr.)
1. Särskilda lån för energibesparande åtgärder inom bostadsbeståndet samt bostadslån för sådana åtgärder	75
2. Särskilda bidrag för energibesparande åtgärder inom bostadsbeståndet	40
3. Förbättringslån för energibesparande åtgärder inom bostadsbeståndet	25
4. Bidrag för energibesparande åtgärder i statliga byggnader	20
5. Bidrag för energibesparande åtgärder i kommunala och landstingskommunala byggnader	50
6. Bidrag för energibesparande åtgärder i näringslivets byggnader, m. m.	35
7. Bidrag för energibesparande åtgärder i trädgårdsnäringsens byggnader	2
8. Information	1

Bestämmelserna om lån och bidrag för energibesparande åtgärder i bostadsbeståndet finns i kungörelsen (1974: 252) om statligt stöd till energibesparande åtgärder i bostadshus, i bostadslånekungörelsen (1967: 552, omtryckt 1973:534, ändrad senast 1974: 253), samt i kungörelsen (1962: 538, ändrad senast 1974: 254) om förbättringslån.

Bostadsstyrelsen har i skrivelse den 12 september 1974 hemställt om vidgning av ramen för beslut om särskilda lån för energibesparande åtgärder inom bostadsbeståndet samt bostadslån för sådana åtgärder samt av ramen för beslut om särskilda bidrag för energibesparande inom bostadsbeståndet. Styrelsen har härvid anfört bl. a. följande.

Länsbostadsnämnderna har till styrelsen lämnat uppgifter om antalet inneliggande ansökningar och om den förväntade omfattningen av lån- och bidragsgivningen under innevarande år och under år 1975. Enligt dessa uppgifter fanns hos nämnderna vid slutet av augusti 1974 drygt 3 100 låne- och bidragsärenden avseende ca 13 000 lägenheter. Av nämndernas uppgifter framgår att antalet ansökningar hos förmedlingsorganen och antalet förfrågningar om stödmöjligheterna är mycket stort. Nämnderna uppger att ifrågavarande ramar torde vara i det närmaste förbrukade vid årsskiftet 1974—1975.

Bostadsstyrelsen finner det angeläget att den påbörjade verksamheten för att stimulera till energibesparing inom bostadsbeståndet kan fortgå intill utgången av år 1975 i en omfattning som svarar mot efterfrågan. Styrelsen, som understryker att bedömningen av medelsbehovet är osäker, hemställer att ifrågavarande ramar vidgas, bidragsramen med 40 milj. kr. och låneramen med 80 milj. kr. Vidare hemställer styrelsen om en motsvarande ökning av anslaget.

Bostadsstyrelsen har därutöver i skrivelse den 19 september 1974 hemställt om att medel ställs till förfogande för anställning av tillfällig personal vid länsbostadsnämnderna för främst handläggning av ärenden rörande bidrag och lån för energibesparande åtgärder.

Departementschefen

Kungl. Maj:t har bemyndigande att med ledning av vunna erfarenheter rörande anspråken på medel för de olika ändamålen göra de omfördelningar mellan ramarna som kan visa sig lämpliga. Någon nämnvärd erfarenhet av denna verksamhet för andra ändamål än bostadssektorn har ännu inte vunnits. Det saknas därför förutsättningar att nu göra omfördelningar mellan ramarna.

Samtidigt är det angeläget att energibesparande åtgärder inom bostadssektorn kan fortsätta. Jag förordar därför att de ifrågavarande ramarna vidgas på följande sätt: ramen för lån från 75 till 155 milj. kr. varav dock 1,3 milj. kr. bör avse kostnader för administration, och ramen för bidrag från 40 till 80 milj. kr. Det häremot svarande ökade me-

delsbehovet, 120 milj. kr., bör täckas genom anslag på tilläggsstat I till riksstaten för innevarande budgetår.

Under åberopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

1. medge att beslut om särskilda lån för energibesparande åtgärder inom bostadsbeståndet samt bostadslån för sådana åtgärder får meddelas inom en ram av 155 000 000 kr.,
2. medge att beslut om särskilda bidrag för energibesparande åtgärder inom bostadsbeståndet får meddelas inom en ram av 80 000 000 kr.,
3. medge att av den under 1 upptagna ramen 1 300 000 kr. tas i anspråk för administrationskostnader,
4. till *Vissa energibesparande åtgärder* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75 anvisa ett reservationsanslag av 120 000 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

IV. STATENS UTLÅNINGSFONDER

[2] **12. Lånefonden för inventarier i vissa specialbostäder.** Från fonden utbetalas lån enligt kungörelsen (1959: 371, ändrad senast 1973: 328) om lån från lånefonden för inventarier i vissa specialbostäder.

Framställning av Umeå kommun

Umeå kommun har i skrivelse den 20 maj 1974 i samband med beslut om övertagande av Stiftelsen Umeå studentbostäder gjort framställning om att statsmakterna vidtar vissa åtgärder för sanering av stiftelsens ekonomi. Kommunen yrkar att utestående inventarielån om 3 854 415 kr. avskrivs och att stiftelsen beviljas ränte- och amorteringsfria lån för ombyggnad av i första hand ca 600 enkelrum till större lägenheter för en kostnad av 3,5—4,0 milj. kr. Dessutom yrkas retroaktiv utbetalning av vissa uteblivna paritetslån för åren 1973 och 1974. Beträffande utestående ränte- och amorteringsfria lån om sammanlagt 12 739 000 kr. yrkar kommunen att dessa avskrivs eller, i andra hand, att tiden för ränte- och amorteringsfriheten förlängs.

Kommunen har vid sitt beslut om övertagande av stiftelsen utgått från att åtgärder vidtas i enlighet med framställningen.

Stiftelsen har sedermera i skrivelse den 5 augusti 1974 anslutit sig till kommunens framställning.

Av handlingarna i ärendet framgår i huvudsak följande.

Stiftelsen förvaltar ca 1 100 lägenheter och 3 300 enkelrum. Hyresomsättningen uppgår till ca 15,7 milj. kr. och bokfört fastighetsvärde till ca 145 milj. kr. Antalet studenter i Umeå var i mars 1974 ca 5 500. Enligt de prognoser som låg till grund för produktionen av studentbostäder under slutet av 1960-talet och början av 1970-talet skulle antalet studenter idag ha uppgått till närmare 10 000. Den minskade tillströmningen av studenter har medfört att ett stort antal studentrum är outhyrda. I mars 1974 saknade 800 enkelrum kontraktbundna hyresgäster.

För år 1973 redovisar stiftelsen en balanserad förlust på ca 2 520 000 kr. Stiftelsens ekonomiska problem anses huvudsakligen bestå i dels ett visst kapitalunderskott för åren 1973 och 1974, dels de outhyrda enkelrummen, dels ock svårigheter att åstadkomma en marknadsanpassning av hyran för enkelrummen. De ekonomiska stödåtgärder som i första hand erfordras är en avskrivning av inventarielånen samt ett ränte- och amorteringsfritt ombyggnadslån med möjlighet till framtida avskrivning.

Inventarielån har utbetalats till stiftelsen med sammanlagt 6 000 900 kr. Härav återstod den 31 december 1973 ett oguldet belopp om 3 854 415 kr. En avskrivning av lånen skulle täcka det kapitalunderskott som uppstår åren 1973 och 1974.

En *ombyggnad* av enkelrum till lägenheter skulle underlätta uthyrningssituationen. De nu aktuella åtgärderna avser ombyggnad av 604 enkelrum i kvarteret Gnejsen till 232 lägenheter om 2 rum och kök och 23 lägenheter om 1 rum och kök. Kostnaderna beräknas uppgå till 3 987 000 kr. beräknat efter kostnadsläget i juni 1974. Stiftelsen yrkar att ombyggnadslånet får höjas med indexkostnader enligt redovisning som upprättas efter det att ombyggnadsarbetena har avslutats.

Yrkandet om *retroaktiv utbetalning* av paritetslån för åren 1973 och 1974 föräns av det långa dröjsmålet med utbetalningen av lånen för vissa fastigheter som färdigställdes år 1972. Lånen betalades ut den 22 april och den 31 maj 1974.

Yrkandet om *avskrivning av utestående lån* om sammanlagt 12 739 000 kr. avser ett antal lån som är ränte- och amorteringsfria under tio år. För två av lånen har ränte- och amorteringsskyldighet numera inträtt. Om ränta och amortering på ifrågavarande lån måste erläggas ökar kostnaderna för stiftelsens fastigheter snabbare än för övriga fastigheter i kommunen.

Remissyttrande

Bostadsstyrelsen tillstyrker avskrivning av inventarielånen. Styrelsen har ingen erinran mot beräkningen av kostnaderna för den planerade ombyggnaden och finner att ett genomförande av denna skulle öka möjligheterna till avsättning på hyresmarknaden. Eftersom stiftelsen uppenbarligen inte förmår bära några kostnader härför, anser styrelsen att lån och s.k. initialstöd bör utgå med belopp som tillhoppa motsvarar den

godtagbara kostnaden för ombyggnaden. Lånet bör enligt styrelsen vara räntefritt och stående i tio år från utbetalningen, varefter ställning får tas till frågan om lånet skall helt eller delvis efterges.

Beträffande yrkandet om retroaktiv utbetalning av paritetslån tillstyrker bostadsstyrelsen att ifrågavarande paritetslån får anses utbetalade den 1 januari 1973 och att därav betingade åtgärder vidtas. Styrelsen tillstyrker vidare att Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens bemyndigande (prop. 1974: 1, bil. 14, CU 1974: 14, rskr 1974: 87) medger ränte- och amorteringsfrihet under ytterligare viss tid för en del av de lån beträffande vilka skyldighet att betala ränta och amortering inträtt eller inträder under de närmaste åren.

Departementschefen

Stiftelsen Umeå studentbostäder har råkat i ekonomiska svårigheter som torde ha sin orsak i framför allt en mindre tillströmning av studerande till den högre utbildningen i Umeå än den prognos härför som låg till grund för produktionen av stiftelsens bostadshus. Till följd härav har stiftelsen drabbats av betydande hyresförluster för outhyrda studentrum. En sådan situation medför också svårigheter att genomföra erforderliga hyreshöjningar för de uthyrda rummen. Stiftelsen redovisade för år 1973 en balanserad förlust på 2,5 milj. kr. och förlusten beräknas under rådande förhållanden fortsätta att öka. Med hänsyn till de speciella förhållanden som förorsakat de nuvarande svårigheterna för stiftelsen framstår det som angeläget att samhället i detta särskilda fall träder in med åtgärder i syfte att trygga den fortsatta verksamheten.

En åtgärd i detta syfte är Umeå kommuns beslut att överta huvudmannskapet för stiftelsen. Jag vill framhålla att detta beslut ligger väl i linje med statsmakternas uttalanden år 1971 (prop. 1971: 1, bil. 13, CU 1971: 12, rskr 1971: 298) angående kommunalisering av studentbostadsföretag. Kommunens beslut bygger på den förutsättningen att staten lämnar visst ekonomiskt stöd till stiftelsen i enlighet med den framställning härom som kommunen har gjort.

Mot den angivna bakgrunden förordar jag att staten lämnar ett ekonomiskt stöd till stiftelsen som — tillsammans med kommunens ansvarsstagande för hyressättningen i framtiden — skapar förutsättningar för stiftelsens fortsatta verksamhet under kommunalt huvudmannskap.

Stödet bör som nämnts ses mot bakgrund av de speciella problem som råder på studentbostadsmarknaden i Umeå.

De av kommunen föreslagna stödåtgärderna avser

eftergift av utstående inventarielån,
beviljande av ett ränte- och amorteringsfritt lån för ombyggnad av enkelrum till större lägenheter,

kompensation för räntekostnader på grund av försenad utbetalning av bostadslån,

avskrivning av eller fortsatt ränte- och amorteringsfrihet för vissa utestående lån, beträffande vilka denna betalningsfrihet utlöper tio år efter lånens utbetalning.

Vidare har i särskild ordning framställning gjorts om eftergift av stiftelsen beviljade hyresförlustlån.

Endast de två förstnämnda frågorna är av den arten att de behöver underställas riksdagen. Jag har emellertid funnit det lämpligt att här ge en samlad bild av de aktuella stödåtgärderna och vill samtidigt anmäla att jag har för avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att besluta om den nämnda kompensationen för vissa räntekostnader, om tidsbegränsad fortsatt ränte- och amorteringsfrihet för vissa lån och om eftergift av hyresförlustlån.

Beträffande de övriga stödåtgärderna vill jag anföra följande.

Den föreslagna eftergiften av inventarielån avser ett belopp av 3 854 415 kr. vilket belopp återstod obetalat den 31 december 1973. Eftergiften skulle täcka stiftelsens kapitalunderskott under åren 1973 och 1974. Med hänsyn härtill och till att lånen har utlämnats utan säkerhet förordar jag att lånen efterges.

Den föreslagna ombyggnaden av enkelrum till större lägenheter beräknas öka möjligheterna till avsättning på hyresmarknaden och därmed minska hyresförlusterna för tomma lägenheter. Statligt stöd till sådan ombyggnad bör därför utgå i detta särskilda fall. Som bostadsstyrelsen framhållit kan stiftelsen inte bära någon del av kostnaden för ombyggnaden. Jag förordar att stödet ges i form av ett ränte- och amorteringsfritt lån som täcker godtagbar kostnad för ombyggnaden. De aktuella åtgärderna avser ombyggnad av 604 enkelrum till en kostnad av 3 987 000 kr. enligt kostnadsläget i juni 1974. Låncbeloppet bör slutligt fastställas med beaktande av kostnadsökningar som inträffar efter nämnda tidpunkt.

Lånet bör som bostadsstyrelsen föreslagit vara ränte- och amorteringsfritt under tio år. Villkoren för betalning av ränta och amortering bör prövas av Kungl. Maj:t före utgången av tioårsperioden. Eftergift av lånet bör emellertid kunna komma ifråga om det då föreligger synnerliga skäl som motiverar en sådan åtgärd.

Lånet bör utbetalas från det under fonden för låncunderstöd uppförda anslaget Tilläggs lån till kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Jag avser att återkomma till anslagsfrågan vid anmälan av nämnda anslag i 1975 års budgetproposition.

I fråga om lånet till ombyggnad gör jag hemställa i det följande under punkten 3. Här hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att medge att återstående låneskuld på de inventarielån, som beviljats Stiftelsen Umeå studentbostäder, efterges.

V. FONDEN FÖR LÅNEUNDERSTÖD

[3] **10. Tillägglån till kulturhistoriskt värdefull bebyggelse.** Under denna rubrik har på riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 10 milj. kr. Från anslaget utbetalas lån enligt kungörelsen (1974: 255) om tillägglån till kulturhistoriskt värdefull bebyggelse.

Under återopande av vad jag anfört under punkten 2 hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att medge att Stiftelsen Umeå studentbostäder för ombyggnad av vissa studentbostäder beviljas ett under tio år ränte- och amorteringsfritt lån, motsvarande en kostnad av 3 987 000 kr. enligt kostnadsläget i juni 1974.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

Bilaga 11

INDUSTRIDEPARTEMENTET

Utdrag av protokollet över industriärenden hållet inför Hans Maj:st Konungen i statsrådet den 25 oktober 1974.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena ANDERSSON, statsråden STRÄNG, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, BENGTTSSON, NORLING, LÖFBERG, CARLSSON, ZACHRISSON, LEIJON, HJELM-WALLÉN.

T.f. chefen för industridepartementet, statsrådet Löfberg, anmäler de ärenden under industridepartementets handläggning som angår utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75 och anför.

DRIFTBUDGETEN

TRETTONDE HUVUDTITELN

A. Industridepartementet m. m.

[1] **A 3. Kommittéer m. m.** På riksstaten för budgetåret 1974/75 har under denna rubrik anvisats ett reservationsanslag av 4 450 000 kr. Vid ingången av budgetåret fanns på anslaget en reservation av 2 863 014 kr. Detta innebar att det vid budgetårets början fanns ett disponibelt belopp av sammanlagt 7 313 014 kr.

Under tiden den 1 juli—den 30 september 1974 har utbetalats 2 386 601 kr. Återstoden av anslaget, 4 926 413 kr., behövs för att täcka kostnaderna för pågående utredningsverksamhet m. m. under innevarande budgetår.

En väsentlig uppgift i energipolitiken är att främja ökad sparsamhet med energi och på detta sätt få bättre hushållning med energiresurserna. En väg att nå detta syfte är att ge medborgarna råd, upplysningar och uppmaningar om att på olika sätt spara energi. Under vintern 1973—1974 uppnåddes en väsentlig besparing av såväl bränslen som elenergi. Till detta bidrog bl. a. sparkampanjer verksamt.

Flera skäl motiverar att en kampanj för att spara energi genomförs även under vintern 1974—1975. Landets kostnader för import av petro-

leumprodukter beräknas till följd av de kraftigt höjda priserna på olja i år komma att ligga ca 7 miljarder kr. över fjolårets. Detta innebär en stor påfrestning på vår bytesbalans. De höjda oljepriserna drabbar även direkt enskilda konsumenter och företag. För att de på ett rationellt sätt skall kunna anpassa sig till de förändrade prisförhållandena behövs råd och anvisningar om hur energikonsumtionen kan begränsas. Jag finner det därför angeläget att en sparkampanj, som i princip omfattar all slags energianvändning, genomförs. En sådan kampanj ligger också i linje med strävandena till varaktig energibesparing. De åtgärder som kan erfordras för ett mer långsiktigt energisparande blir det dock anledning att återkomma till i samband med det förslag om energipolitiskt handlingsprogram som skall föreläggas 1975 års riksmöte.

Inom ramen för den nu aktuella kampanjen kommer allmänna råd och upplysningar att ges om hur energi kan användas mer rationellt och om hur energianvändningen kan minskas. Information avses komma att lämnas genom olika media under kampanjperioden. Likaså avses praktiska råd och upplysningar distribueras direkt till hushåll, skolor, företag etc. För att energisparkampanjen skall få avsedd effekt måste kontakt tas med organisationer och folkrörelser. Olika myndigheter, såsom konsumentverket och statens industriverk, måste också medverka i arbetet med kampanjen. Ett betydande planerings- och förberedelsearbete krävs för kampanjen. Detta måste inledas omgående. Jag kommer därför att senare denna dag hemställa att Kungl. Maj:t bemyndigar chefen för industridepartementet att tillkalla särskilda sakkunniga att svara för planeringen och biträda vid genomförandet av en energisparkampanj under vintern 1974—1975.

Kostnaderna för kampanjen, inkl. förberedelse- och produktionskostnader, har på grundval av föreliggande uppgifter beräknats till 6 milj. kr. Utgifterna för kampanjen bör bestridas över förevarande anslag, som bör räknas upp med det angivna beloppet.

Som jag nyss nämnt, måste förberedelsearbetet med energisparkampanjen inledas omgående. Detta medför, att kostnader kan uppkomma för kampanjen innan riksdagens beslut i medelsfrågan föreligger. Utgifter i anledning härav bör få bestridas från tillgängliga medel under anslaget.

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Kommittéer m. m.* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75 anvisa ett reservationsanslag av 6 000 000 kr.

C. Bergsbruk m. m.**Sveriges geologiska undersökning**

Verksamheten vid Sveriges geologiska undersökning (SGU) bedrivs inom fyra program, nämligen Kartering, Information och dokumentation, Prospektering samt Speciella undersökningar. Medel för verksamheten anvisas över anslagen Sveriges geologiska undersökning: Geologisk kartering samt information och dokumentation, Sveriges geologiska undersökning: Prospektering m. m. och Sveriges geologiska undersökning: Utrustning. Anslagen är reservationsanslag.

[2] **C1. Sveriges geologiska undersökning: Geologisk kartering samt information och dokumentation.** För detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 14 445 000 kr.

Under anslaget redovisas kostnader och intäkter för programmen Kartering och Information och dokumentation.

Sveriges geologiska undersökning

SGU har i skrivelse den 27 augusti 1974 hemställt om att ytterligare 7 457 000 kr. anvisas budgetåret 1974/75 till följd av pris- och löneökningar, höjda lokalkostnader och ökade kostnader på grund av författningsändringar. SGU anför bl. a. följande.

Genom avtal mellan statens avtalsverk och Svenska gruvindustriarbetareförbundet den 8 maj 1974 om anställningsvillkor för vissa tjänstemän vid SGU har ersättningen till borrhingspersonalen m. fl. höjts. De extra kostnaderna härför uppgick under budgetåret 1973/74 till 434 000 kr. inom programmet Prospektering. Kostnaderna på grund av avtalet beräknas under budgetåret 1974/75 uppgå till 1 304 000 kr. inom samma program.

SGU har den 1 april 1974 efter samråd med statens avtalsverk beslutat höja arvoden för de geologistuderande m. fl. s. k. extrageologer, som anställs av SGU under sommarmånaderna för att biträda med geologiska fältarbeten. Höjningen, som uppgår till 20 %, beräknas medföra ökade kostnader för SGU under budgetåret 1974/75 med 60 000 kr. inom programmet Kartering och med 52 000 kr. inom programmet Prospektering.

Statens avtalsverk och Statsanställdas förbund har den 25 juni 1974 slutit avtal om arvoden till förstärkningsvakter vid vissa museer m. m. Avtalet omfattar bl. a. den personal som är anställd vid SGU:s museum över Sveriges geologi. SGU uppskattar kostnaderna på grund av avtalet under budgetåret 1974/75 till 8 000 kr. inom programmet Information och dokumentation.

Genom den nya gruvlagen (1974: 342) och gruvkungörelsen (1974:

344), som trätt i kraft den 1 juli 1974, har avgifterna i samband med ansökan om och beviljande av inmutningar och utmål ändrats. SGU beräknar härav föranledda kostnader under budgetåret 1974/75 till 533 000 kr.

Departementschefen

Jag har beräknat 8 000 kr. på grund av höjda arvoden till museivakterna vid SGU:s museum och 60 000 kr. på grund av höjda arvoden för extrageologer. Sammanlagt beräknar jag det ytterligare medelsbehovet till (8 000 + 60 000 =) 68 000 kr.

För vissa av de av SGU angivna ändamålen ankommer det på Kungl. Maj:t att pröva huruvida medel skall utgå från anslaget Täckning av merkostnader för löner och pensioner m. m. under sjunde huvudtiteln.

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Sveriges geologiska undersökning: Geologisk kartering samt information och dokumentation* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75 anvisa ett reservationsanslag av 68 000 kr.

[3] **C 3. Sveriges geologiska undersökning: Prospektering m. m.** För detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett reservationsanslag av 28 029 000 kr.

Anslaget avses täcka sådana kostnader för programmen Prospektering och Speciella undersökningar som inte kan finansieras genom uppdragsintäkter.

Departementschefen

Jag har beräknat 52 000 kr. på grund av höjda arvoden för extrageologer och sammanlagt 1 738 000 kr. för ytterligare kostnader under budgetåren 1973/74 och 1974/75 på grund av avtal med Svenska gruvindustriarbetareförbundet. Vidare har jag beräknat 533 000 kr. för ytterligare kostnader på grund av ändring av avgifter enligt gruvlagen och gruvkungörelsen.

Sammanlagt beräknar jag det ytterligare medelsbehovet till (52 000 + 1 738 000 + 533 000 =) 2 323 000 kr.

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Sveriges geologiska undersökning: Prospektering m. m.* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75 anvisa ett reservationsanslag av 2 323 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

I. STATENS AFFÄRSVERKSFONDER

E. Förenade fabriksverken

[4] **1. Byggnader och utrustning.** För detta ändamål har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 13,4 milj. kr.

Förenade fabriksverken (FFV) har enligt sin instruktion bl. a. att bedriva försäljning av övertalig och kasserad materiel m. m. (överskottsmateriel) för statens och andras räkning. Enligt kungörelsen (1973: 1210) om försäljning av övertalig eller kasserad materiel och inventarier skall myndigheterna vända sig till FFV vid sådan försäljning och FFV vara skyldigt att ta hand om sådan materiel. Vidare säljs vissa nyttillverkade produkter, som i huvudsak är tillverkade vid verkstäder inom vårdsektorn. Slutligen har till riksdagen lämnats förslag till lag (prop. 1974: 124) om förfarande med förverkad egendom och hittegod. Enligt förslaget skall sådan egendom säljas av FFV.

Organisatoriskt bedrivs denna försäljningsverksamhet av en särskild enhet inom FFV, kallad FFV/Överskottsförsäljningen. Denna disponerar sex fasta försäljningsställen, nämligen en huvudförsäljning i Solna samt filialer i Göteborg, Kävlinge, Arboga, Sundsvall och Luleå. Försäljningsvärdet vid överskottsförsäljningen uppgick till ca 60 milj. kr. under budgetåret 1973/74, vilket innebar en ökning med 13 milj. kr. sedan föregående budgetår. Av försäljningen var mindre än en tredjedel militär materiel. Återstoden var civila produkter såsom fordon, fritidshus, möbler, pälsar, fritidsutrustningar m. m.

Förenade fabriksverken

FFV har i skrivelse den 6 september 1974 anfört i huvudsak följande.

Nuvarande förhyrd försäljningslokal i Kävlinge är olämplig för marknadsföring av aktuell materiel och otillräcklig för förväntad ökning av omsättningen. Den är dessutom olämpligt placerad, eftersom Kävlinge kommuns vattentäkt delvis ligger under det utnyttjade området med de risker för föroreningar detta för med sig. Lokalen har många brister. Av ett inspektionsmeddelande från yrkesinspektionen framgår att lokalen i sitt nuvarande skick är undermålig ur arbetarskydds- och arbetsmiljösynpunkt.

Hysesavtalet för lokalen löper ut den 1 april 1976. FFV har undersökt möjligheterna att hyra annan lämplig lokal, varvid flera objekt studerats. Stora svårigheter föreligger inom aktuella områden att över huvud taget få hyra lokaler. Några lämpliga alternativ har FFV inte hittat. Om lokal inte kan anskaffas måste Skånefilialen läggas ned. Detta skulle innebära stora svårigheter för omhändertagandet av aktuell materiel inom området. Antingen skulle den försäljas vid andra av överskotts-

försäljningens anläggningar med i förhållande till materielvärdet stora transportkostnader som följd eller också skulle uppdragsgivarna själva få sälja på annat sätt med erfarenhetsmässigt sämre resultat som följd.

I den uppkomna situationen föreslår FFV att verket får uppföra en anläggning för Skåncifilialen. Den avses bli placerad i Löddeköpinge där mark finns tillgänglig i anslutning till riksvägarna E 3 och E 6. Markområdet ger plats för såväl kundparkering som uppställning av för försäljning inlämnade fordon. Anläggningen dimensioneras för de närmaste fem årens förväntade verksamhet, men projekteras så att en utbyggnad kan ske i framtiden om verksamheten skulle expandera kraftigt.

Kostnaden för anläggningen bedöms till 3,6 milj. kr., varav 1,1 milj. kr. för anskaffning av tomt. Kostnaden föreslås fördelad med 1,5 milj. kr. under budgetåret 1974/75 och med återstående 2,1 milj. kr. under budgetåret 1975/76.

Departementschefen

Överskottsförsäljningen vid FFV bedrev vid början av sin verksamhet försäljning enbart av övertalig eller kasserad militär materiel. Efter hand som verksamheten utökades har olika slag av civil materiel tagits in i sortimentet och omfattar nu mer än två tredjedelar av försäljningen. Enligt kungörelsen (1973: 1210) om försäljning av övertalig eller kasserad materiel och inventarier är FFV skyldigt att från samtliga myndigheter ta hand om och sälja sådan materiel. Enligt förslag i prop. 1974: 124 skall FFV även ombesörja försäljning av förverkad egendom och hittegods. Vidare har FFV under de senaste åren i allt större omfattning börjat sälja produkter som tillverkas vid verkstäder inom vårdsektorn.

Överskottsförsäljningen fyller en viktig uppgift.

FFV:s överskottsförsäljning har ett försäljningsställe i Kävlinge inrymt i förhyrd lokal. Denna är otillräcklig och dessutom undermålig från arbetarskydds- och arbetsmiljösynpunkt. Verksamheten kan därför inte fortsätta i denna lokal. Med hänsyn till vikten av att FFV kan uppfylla sina skyldigheter att ta hand om olika slag av materiel även i den sydligaste delen av landet bör en ny försäljningslokal anskaffas för att trygga en fortsättning av den nuvarande verksamheten. Eftersom det inte visat sig möjligt att inom området hyra lämplig lokal för ändamålet, bör FFV få uppföra en anläggning i Skåne för överskottsförsäljning. FFV beräknar kostnaden till 3,6 milj. kr., varav 1,1 milj. kr. till tomt. Av medlen behövs 1,5 milj. kr. under budgetåret 1974/75, så att tomtförvärv och projektering av anläggningen kan ske snarast möjligt. Dessa medel bör nu anvisas.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Byggnader och utrustning* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75 anvisa ett investeringsanslag av 1 500 000 kr.

[5] **2. Finansiering av stirlingprojektet.** Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i riksstaten för budgetåret 1974/75.

I prop. 1972: 85 (s. 47), 1972: 130 (s. 59) och 1973: 170 (s. 49) har redogörelser lämnats för förenade fabriksverkens (FFV) medverkan i utvecklingen av stirlingmotorn.

Hittills har FFV för budgetåren 1971/72, 1972/73 och 1973/74 beviljats investeringsanslag med sammanlagt 11 650 000 kr. för finansiering av stirlingprojektet. FFV har samtidigt för nämnda ändamål medgivits rätt att solidariskt med Kockums mekaniska verkstads AB (Kockum) teckna borgen för sammanlagt 34 milj. kr. (prop. 1972: 85 bil. 10, NU 1972: 35, rskr 1972: 198, prop. 1972: 130 bil. 10, NU 1972: 67, rskr 1972: 320 och prop. 1973: 170 bil. 11, NU 1973: 71, rskr 1973: 384).

Förenade fabriksverken

FFV har i skrivelse den 20 september 1974 hemställt om ytterligare medel för att bestrida statens andel av KB United Stirlings (Sweden) AB & Co (United Stirling) utvecklingskostnader under budgetåret 1974/75. FFV hemställer vidare om rätt att tillsammans med Kockum teckna solidarisk borgen för ytterligare upplåning i Sveriges investeringsbank AB. Av skrivelsen framgår i huvudsak följande.

Sedan FFV år 1973 ingav sin hemställan har utvecklingsarbetet fortsatt planenligt. Ett omfattande program för komponentutprovning har genomförts och den under år 1972 påbörjade 75 kW-motorn (ca 100 hk) tillverkas i prototypexemplar som man börjat utprova.

I en bilaga till skrivelsen anger FFV graden av måluppfyllelse i utvecklingsarbetet i fråga om avgasemissioner, bullernivå och bränsleförbrukning. Mätningar av avgasemissioner har visat att motorn med bred marginal uppfyller flertalet krav. Endast vissa smärre åtgärder behöver vidtas för att samtliga angivna mätnormer skall vara uppfyllda. I fråga om bullernivå ligger stirlingmotorn på grund av sitt arbetsätt — extern, kontinuerlig förbränning — 15—20 dB (decibel) lägre än motsvarande värden för dieselmotorn. En reduktion med 10 enheter uppfattas som en halvering av bullernivån. Det fortsatta utvecklingsarbetet inriktas på att förbättra verkningsgraden för att man skall komma i nivå med och helst överträffa dieselmotorns bästa värden.

Den sammanlagda effekten av planerade och redan uppnådda åtgärder gör att stirlingmotorn kan väntas komma att konkurrera med dieselmotorn med avseende på verkningsgrad och överträffa den i fråga om avgasrenhet, låg ljudnivå och flerbränsleegenskaper.

På uppdrag från Ford Motor Company (Ford) har en 35 kW-motor installerats i en s. k. Ford Pintobil, vilken utprovats i samarbete med Ford.

Som framgår av redogörelsen i prop. 1973: 130 ledde det ökade intresset för stirlingmotorer till att Ford i juli 1972 tecknade kontrakt

med N. V. Philips Gloeilampenfabrieken (Philips) om en omfattande licens för stirlingmotorer samt utveckling av personbilmotorer. Därefter har licensavtal ingåtts mellan United Stirling å ena sidan och Ford och Philips å andra sidan för ett ömsesidigt utnyttjande av utvecklingsresultat och patent. Avtalet reglerar även licensierings- och marknadsfrågor samt tillverkningsrättigheter.

FFV redogör också för det arbete som bedrivs tillsammans med Husqvarna AB i syfte att utveckla och på licens producera små stirlingmotorer.

I prop. 1973: 170 anges att nästa beslutstidpunkt i projektet planerades till första halvåret 1974. Som underlag för beslut om det fortsatta arbetet i stirlingprojektet har legat resultatet av hittillsvarande utvecklingsarbete, de förändrade förutsättningarna som det ingångna avtalet med Ford och Philips innebär och den förväntade utvecklingen av bränslesituationen, miljölagstiftningen och motormarknaden.

FFV framhåller att som en följd av höga oljepriser kan utnyttjande av tillgängligt kol och gas för produktion av syntetiskt bränsle samt utnyttjande av oljeskiffer inom de närmaste 10—15 åren få en större omfattning. FFV framhåller att utvecklingen av bränslesituationen stärker stirlingmotorns konkurrensmöjligheter eftersom den ger förutsättningar för val av billigaste bränsle.

De krav som emissionsbestämmelserna i olika länder ställer kommer förmodligen att medföra kostnadsstegringar vid tillverkning av de vanligaste förekommande motortyperna samtidigt som bränsleförbrukningen ökar. De nya bestämmelserna kommer för dessa motorer sålunda i konflikt med de allt starkare kraven på låg bränsleförbrukning. Stirlingmotorns funktionssätt däremot möjliggör låga emissionsnivåer samtidigt med låg bränsleförbrukning.

Lastbilar och andra nyttofordon har enligt FFV ännu inte drabbats lika hårt av miljökrav som personbilar. Restriktioner kan dock bli aktuella främst beträffande stadsfordon och arbetsmaskiner. De stigande bränslepriserna torde medföra en allt snabbare övergång till motorer med hög verkningsgrad, i första hand dieselmotorn. Intresset för motortyper som kan använda alternativa bränslen kan väntas öka förutsatt att dessa motorer har minst samma totalekonomi som dieselmotorn. Stirlingmotorn torde härigenom intaga en särställning. Utvecklingen för industri- och jordbruksmotorer kan väntas bli ungefär densamma som för fordonsmotorer.

Det ingångna avtalet med Ford och Philips avseende tillverkningsrättigheter och licensiering av utvecklingsresultat bildar den juridiska förutsättningen för det fortsatta projektarbetet och för den framtida företagspolitiken.

FFV framhåller vidare att omfattande marknadsundersökningar genomförts för att klarlägga stirlingmotorns konkurrenssituation och

framtida försäljningsmöjligheter. Därvid har konstaterats att de stora avsättningsmöjligheterna, de s. k. volymmarknaderna, för motorer över 35 kW ligger på personbils- och lastbilssidan. Inköpskostnaderna torde enligt dessa undersökningar vara av större betydelse än driftskostnaderna vid val av personbilmotorer i motsats till vad som är fallet vid val av lastbilsmotorer.

United Stirling har valt att vidareutveckla motorer i storleksklassen 70—170 kW för tunga och medeltunga fordon. Utveckling av motorer för distributionsbilar har därvid visat sig speciellt intressant genom dessa fordons marknadspotential. Utvecklingsarbetet är inriktat på att göra stirlingmotorn konkurrenskraftig i förhållande till den modifierade dieselmotorn. Detta utvecklingsmål bedöms möjligt att uppnå så att produktion skall kunna påbörjas i början av 1980-talet. I jämförelse med tidigare planer innebär detta en viss senareläggning.

För att stirlingmotorn skall kunna hävda sig på den s. k. volymmarknaden med dess mycket långa tillverkningsserier bör enligt FFV ett nära samarbete inledas med en etablerad motortillverkare. En sådan har möjlighet att till låga kostnader tillverka de delar av motorn som bygger på konventionell teknik. Vidare har motortillverkare marknadskontakter med biltillverkare och andra stora användare av motorer. I ett sådant samarbete skulle United Stirlings roll vara att utveckla och anpassa motorer till motortillverkarens krav och sälja licenser för tillverkning och försäljning. United Stirling skulle också kunna ta hand om tillverkningen av för stirlingmotorn specifika komponenter för leverans till Ford och Philips och till egna licenstillverkare. Genom tillverkning av sådana komponenter till motorer som framställs i stora serier kan United Stirling uppnå en omsättningsvolym som blir betydligt större än om man på egen hand skulle tillverka kompletta motorer för någon avgränsad sektor av marknaden. Komponenttillverkning kan härigenom förväntas medföra en lika stor sysselsättning som en tillverkning av hela motorer.

FFV framhåller att United Stirlings beslut att satsa på tillverkning av komponenter i kombination med licensförsäljning ger företaget den anknytning till motorindustrin som är nödvändig för verksamheten. Därmed anser man att frågan om delägarskap från en motortillverkare kan skjutas på framtiden.

Utvecklingsarbetet har enligt FFV delats upp i mål som skall nås vid vissa tidpunkter då beslut om den fortsatta verksamheten skall fattas. Dessa beslutstidpunkter har fastställts till åren 1977 och 1979.

År 1977 skall motorerna ha provats i sådan utsträckning att konstruktionerna kan bedömas. Prestandan skall ha förbättrats och i huvudsak motsvara marknadens krav. Vidare skall förberedelser för produktion av komponenter ha resulterat i att riktlinjer för produktionsmetoder kan anges och en fördjupad analys av produktionskostnaderna för kompletta stirlingmotorer föreligga. Mot bakgrund av dessa bedömningar

och analyser skall beslut fattas om det fortsatta utvecklingsarbetet. Förberedelser för framställning av verktyg och anskaffning av speciell produktionsutrustning aktualiseras också vid beslutstidpunkten år 1977.

År 1979 skall prestanda samt livslängd ha verifierats för seriekonstruerade stirlingsmotorer. Vidare skall produktionskostnader ha beräknats och marknadsanalyser genomförts. Beslut skall under nämnda år fattas beträffande start av serieproduktion av komponenter och därmed sammanhängande investeringar i byggnader och produktionsutrustning.

För att fullfölja de planerade aktiviteterna fr. o. m. halvårsskiftet 1974 till den därpå närmast följande beslutstidpunkten vid början av år 1977 beräknas United Stirling behöva sammanlagt 50—55 milj. kr. i 1974 års penningvärde i form av lån och kapitaltillskott från sina ägare. Intäkter från utvecklingsuppdrag bedöms dock kunna reducera kapitalbehovet.

Liksom hittills varit fallet vid finansieringen av United Stirling, planerar FFV och Kockum att gemensamt och till lika delar svara för finansieringen av de kostnader som återstår efter det att intäkter från utvecklingsuppdrag m. m. tagits i anspråk.

FFV behöver under budgetåret 1974/75 tillföra United Stirling ett kapitaltillskott av 5 150 000 kr. samant med Kockum teckna borgen för lån till företaget på 10,3 milj. kr. Härigenom skulle FFV:s rätt att tillsammans med Kockum teckna solidarisk borgen komma att uppgå till totalt 44,3 milj. kr.

FFV anser det angeläget att verket liksom föregående budgetår erhåller de nu aktuella 5 150 000 kr. som ett investeringsanslag t. v. utan krav på avskrivning.

Departementschefen

Oljekrisen under hösten 1973 och våren 1974 underströk behovet av motorer med ett flexibelt bränsleutnyttjande. Stirlingmotorns arbetsätt gör att den till skillnad från andra motortyper kan kombinera låg bränsleförbrukning med mycket goda miljöegenskaper.

Vid halvårsskiftet 1974 gjordes den prövning av den fortsatta projektverksamheten som aviserats bl. a. i prop. 1973: 170. Man fann härvid att utvecklingsarbetet borde fortsätta. Till grund för detta beslut och företags politik i stort låg förutom resultatet av pågående arbete den förväntade framtida bränslesituationen, utvecklingen av miljölagstiftningen och den framtida motormarknaden. Även det ingångna avtalet med Ford och Philips avseende tillverkningsrättigheter och licensiering av utvecklingsresultat utgjorde väsentliga förutsättningar för detta beslut.

United Stirlings utvecklingskunnande och den unika kompetens som man bygger upp i fråga om de för stirlingmotorn specifika komponenterna utgör företagets främsta tillgångar. För att kunna hävda sig på den s. k. volymmarknaden för motorer krävs emellertid också erfarenhet från masstillverkning av konventionella motordelar och etablerade

marknadskontakter. Det förefaller därför väl motiverat att United Stirling går in i samarbete med motortillverkare med internationell verksamhetsinriktning. Härigenom kan United Stirlings kompetens i fråga om utveckling och tillverkning av speciella komponenter utnyttjas utan att man för den skull behöver bygga upp en omfattande marknadsorganisation. Investeringar i produktionsanläggningar kan dessutom avpassas för komponenttillverkning i stället för tillverkning av hela motorsystem.

FFV har i sin skrivelse uppgett att förutsättningar finns för att produktion av motorn i större omfattning kan komma igång i början av 1980-talet. Den tidsförskjutning i jämförelse med tidigare angivna planer som detta innebär torde främst vara ett resultat av den nu fastslagna verksamhetsinriktningen. En tidig marknadsintroduktion torde vid sidan av uppfyllandet av vissa tekniska krav vara en förutsättning för projektets framgång varför särskild vikt bör läggas vid att de fastlagda målen för utvecklingsarbetet uppnås vid angivna tidpunkter.

FFV har hittills erhållit medgivande att solidariskt med Kockum i Sveriges investeringsbank teckna borgen för sammanlagt 34 milj. kr. jämte ränta för lån till United Stirling. Investeringsanslag av sammanlagt 11 650 000 kr. har under budgetåren 1971/72, 1972/73 och 1973/74 ställts till FFV:s förfogande för finansiering av stirlingprojektet. Med hänsyn till projektets risk, storlek och långsiktighet har detta skett utan krav på omedelbar förräntning och amortering.

För de planerade aktiviteterna från halvårsskiftet 1974 fram till närmast följande beslutstidpunkt i början av år 1977, då man ånyo skall ta ställning till det fortsatta projektarbetet, beräknas United Stirlings finansieringsbehov till 50—55 milj. kr.

Intäkter från utvecklingsuppdrag bör dock i viss utsträckning kunna täcka det nu angivna finansieringsbehovet. Den därefter återstående finansieringen under perioden förutses komma att ske som hittills, dvs. till hälften genom långfristiga lån för vilka Kockum och FFV solidariskt tecknar borgen samt till hälften genom lika stora tillskott från de båda huvuddelägarna.

För att kunna fullgöra statens andel av United Stirlings finansiering under budgetåret 1974/75 behöver FFV medges rätt att tillsammans med Kockum teckna solidarisk borgen för en upplåning av ytterligare 10,3 milj. kr. Vidare behöver FFV 5 150 000 kr. såsom kapitaltillskott till företaget.

Jag förordar att FFV för budgetåret 1974/75 medges rätt att teckna nämnda borgen samt att ett investeringsanslag av angiven storlek anvisas t. v. utan krav på avskrivning.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

1. bemyndiga Kungl. Maj:t att medge förenade fabriksverken att solidariskt med Kockums mekaniska verkstads AB teckna borgen för lån till KB United Stirling (Sweden) AB & Co intill 10 300 000 kr. jämte ränta,

2. till *Finansiering av stirlingprojektet* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75 anvisa ett investeringsanslag av 5 150 000 kr.

F. Statens vattenfallsverk

[6] **1. Kraftstationer m. m.** På riksstaten för budgetåret 1974/75 har under denna anslagsrubrik anvisats ett investeringsanslag av 1 480 milj. kr.

Statens vattenfallsverks investeringsram för innevarande budgetår uppgår till 1 469,1 milj. kr., inkl. 2,1 milj. kr., vilka genom särskilda beslut ställts till verkets förfogande för arbeten som igångsatts under år 1974 av sysselsättningsskäl.

Med stöd av riksdagens beslut (prop. 1974: 1 bil. 15 s. 209, NU 1974: 26, rskr 1974: 198) disponerar vattenfallsverket under budgetåret 1974/75 en rörlig kredit om 300 milj.kr. i riksgäldskontoret.

I anslagsframställningen för budgetåret 1975/76 har vattenfallsverket hemställt dels om medel på tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1974/75, dels om en höjning under innevarande budgetår av den rörliga krediten till 400 milj. kr.

Statens vattenfallsverk

I anslagsframställningen förra året konstaterade vattenfallsverket att de internationella prisstegringarna sedan 1968 varit betydligt kraftigare än tidigare. Denna tendens har blivit än mer markerad under det gångna budgetåret. Inom OECD-området har exempelvis konsumentpriserna ökat med i medeltal ca 12 % under tolv månadersperioden april 1973—mars 1974.

Kostnadsökningarna för de speciella nyttigheter som vattenfallsverket köper har emellertid varit större än vad som framgår av konsumentprisindex. Vissa indexserier, som i stort återspeglar kostnadsförändringarna för värmekraftutbyggnader och andra anläggningsarbeten, belyser detta. Av dessa indexserier kan utläsas följande beträffande utvecklingen under perioden januari 1970—januari 1974 och senare.

	Årlig genom- snittlig ökning jan. 1970— jan. 1974 %	Ökning 1973 %	Senast kända förändring 1974 %
Mellanprodukter av järn (SCB J 23)	9,0	31,6	9,7 (jan. — april)
Cement (SBEF)	6,7	5,6	39,9 (jan. — juli)
Arbetskostnadsindex (SCB H 41)	11,6	12,7	—
Byggnadskostnader, värmekraft (statens vattenfallsverk)	8,2	12,3	13,1 (jan. — juni)

Byggnadskostnader, värmekraft, baserar sig på ett internt inom vattenfallsverket upprättat vägt korttidsindex för byggnadsarbeten vid värmekraftanläggningar.

Höjda priser på järnprodukter och ökade arbetskostnader påverkar direkt priserna på bl. a. reaktor- och turbinutrustningar. Även redan beställda utrustningar påverkas härav, eftersom ingångna kontrakt innehåller indexanknutna prisklausuler. Vidare har en successiv förändring av marknadsförhållandena gjort det lättare för leverantörerna att genomföra prishöjningar på komponenter och utrustning till kraftanläggningar. Skärpta säkerhets- och kvalitetskrav har också medfört fördyringar jämfört med de ursprungliga kalkylerna. Sammantaget har anläggningskostnaderna för kärnkraft och oljebaserad kraft stigit med ca 20 % per år under de senaste 5 à 6 åren.

Kostnaderna för ledningar och stationsarbeten företer en likartad utveckling. Under åren 1972 och 1973 har kostnaderna för vissa ledningstyper stigit med i genomsnitt 12 %. För vissa stationsarbeten ligger kostnadsökningen nämnda år på ca 20 %. Denna tendens har förstärkts under 1974. Hittills under året har exempelvis priset på transformatorer stigit med ca 30 %.

Den här redovisade utvecklingen har medfört att kostnaderna för vattenfallsverkets investeringsprogram ökat väsentligt. Det föreligger inte möjligheter att kompensera så kraftiga kostnadsstegringar som det här är fråga om med rationaliseringar. När anläggningsarbeten för en större utbyggnad väl har satts igång är förutsättningarna vad gäller utformning, utrustning, arbetsmetoder etc. dessutom i huvudsak låsta. Rationaliseringar kan därför påverka en redan påbörjad utbyggnad endast i mycket begränsad omfattning.

Löne- och prisstegringar, som inte väntas bli kompenserade genom teknisk utveckling och rationalisering, samt kontraktsenliga tillägg enligt indexklausuler har ökat vattenfallsverkets medelbehov med tillsammans ca 195 milj. kr. För tillkommande arbeten och nya projekt krävs ca 50 milj. kr. Vissa projekt i det tidigare investeringsprogrammet har samtidigt snarelagts. För lån till delägda bolag för finansiering av kostnadsökningar som f. n. inte kan täckas genom upplåning på den allmänna kapitalmarknaden behövs ytterligare ca 25 milj. kr. Efter en förnyad genomgång av arbetsplaner och beställningstidpunkter för större leveranser har emellertid medelsbehovet för budgetåret 1974/75 kunnat nedbringas med ca 100 milj. kr. — bl. a. genom förskjutning av likvider — och beräknas nu till sammanlagt 1 638 milj. kr. Detta överstiger den fastställda investeringsramen för innevarande budgetår med 168,9 milj. kr.

Vattenfallsverket anmäler också behov av en ökad rörlig kre-

dit för finansieringen av rörelsetillgångar. Till verkets rörelsetillgångar räknas inventarier och maskiner för drift- och anläggningsverksamhet samt omsättningstillgångar såsom likvida medel, kundfordringar och lager av kärnbränsle, olja och övrigt material.

För finansieringen av rörelsetillgångarna — exkl. kärnbränslelager — disponerar vattenfallsverket dels ett äldre investeringsanslag av sammanlagt 93,4 milj. kr., dels en rörlig kredit som under budgetåret 1974/75 uppgår till 300 milj. kr. Kortfristiga skulder, lagerreserver och icke inlevererade överskottsmedel ger också visst bidrag. Kärnbränslelager finansieras med medel som anvisas för anskaffning av initialladdningar från investeringsanslaget Kraftstationer m. m.

Kapitalbindningen i rörelsetillgångar ökar med stigande omsättning och priser. Den ökade faktureringen under första halvåret 1974 till följd av bränsletillägg har medfört att kundfordringarnas belopp ökat mer än väntat. Fordringarna varierar dessutom under löpande budgetår beroende på säsongmässiga fluktuationer i elförbrukningen och på att åtskilliga högspänningsleveranser avräknas kvartalsvis. En successiv omläggning till månatlig avräkning pågår.

Även oljelagrets storlek varierar under löpande budgetår. Lagringsbehovet är normalt störst omkring december månad och minskar sedan efter hand. Högre oljepriser och uppskrivning mot lagerreserven av inneliggande lager till återanskaffningspris har ökat värdet på verkets oljelager. Lagret har dessutom ökat kvantitativt beroende på tillkommande lagringsbehov för nya anläggningar.

Lager av kärnbränsle har hittills främst utgjorts av initialladdningar, som finansieras med anslagsmedel. Ersättningsbränsle kommer att finansieras med medel som frigörs vid kraftproduktion. Tillfälliga behov av rörelsemedel kan emellertid uppkomma under löpande budgetår bl. a. därför att uranråvara och anrikningstjänster ibland måste anskaffas, innan däremot svarande medel har hunnit frigöras.

Övrigt lager avser material för drift- och anläggningsverksamhet och väntas öka främst till följd av att verksamheten expanderar.

De ökande beståndsvärdena för inventarier och maskiner beror i första hand på tillkommande reservutrustning vid nya produktionsanläggningar.

Kapitalbehovet för och finansieringen av vattenfallsverkets rörelsetillgångar den 30 juni resp. budgetåren 1972/73, 1973/74 och 1974/75 framgår av följande sammanställning (i milj. kr.).

	1972/73 Utfall	1973/74 Utfall	1974/75 Prognos
Kundfordringar och likvida medel	335	465	470
Lager, olja	45	200	200
Lager, kärnbränsle	268	301	280
Lager, övrigt	47	60	75
Maskiner, inventarier	156	184	240
Summa kapitalbehov	851	1 210	1 265
Kortfristiga skulder	149	343	250
Balanserat överskott	137	143	218
Lagerreserv	37	91	90
Rörlig kredit	167	250	324
Anslag, kärnbränsle	268	290	290
Anslag, inventarier m. m.	93	93	93
Summa finansiering	851	1 210	1 265

Av sammanställningen framgår att full finansiering av rörelsetillgångarna inte kan uppnås under budgetåret 1974/75 med den rörliga kredit som vattenfallsverket f. n. disponerar. Verket har därvid utgått från att likvida medel och kortfristiga fordringar skall finansieras i första hand med kortfristiga skulder och balanserade överskottsmedel, medan övrigt rörelsemedelsbehov skall tillgodoses — förutom med lagerreserver och tidigare erhållna anslagsmedel för kärnbränsle, maskiner och inventarier — med rörlig kredit. Härvid bör även beaktas att en viss marginal bör finnas för tillfälliga variationer i rörelsemedelsbehovet under löpande budgetår och för oförutsebara behov. Verket anser med hänvisning härtill att det är nödvändigt att öka den rörliga krediten med 100 milj. kr. till sammanlagt 400 milj. kr.

Departementschefen

I sin anslagsframställning för budgetåret 1975/76 har statens vattenfallsverk också anmält behov av medel på tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår. Verket hänvisar därvid dels till de pris- och löncstegringar som har inträffat sedan föregående beräkningstillfälle och som inte kan kompenseras genom teknisk utveckling och rationalisering, dels till att utformningen och utförandet av vissa av verkets pågående utbyggnader har ändrats. Vattenfallsverket har även hemställt att nuvarande rörliga kredit skall höjas.

För investeringar i produktions- och distributionsanläggningar disponerar vattenfallsverket sammanlagt 1 469,1 milj. kr. under innevarande budgetår. Enligt verkets beräkningar har medelsbehovet nu stigit till närmare 1 740 milj. kr. Verket har emellertid funnit det möjligt att genom omdisponeringar i arbets- och betalningsplaner skjuta upp vissa utbetalningar till efter den 30 juni 1975. Medelsbehovet har därigenom kunnat begränsas till 1 638 milj. kr. Detta överstiger den av Kungl. Maj:t fastställda investeringsramen med 168,9 milj. kr.

Jag har inte något att erinra mot vattenfallsverkets beräkning av kostnaderna för det pågående investeringsprogrammet och förordar att de medel som behövs för att kompensera kostnadsökningar m. m. ställs till verkets förfogande under budgetåret 1974/75.

Vattenfallsverkets rörelsetillgångar — likvida medel, kundfordringar, lager, maskiner och inventarier — finansieras f. n. med balanserade överskottsmedel, lagerreserver, kortfristiga skulder och vissa anslagsmedel — tillsammans ca 940 milj. kr. — och en rörlig kredit om 300 milj. kr. Beroende på i första hand den höjda oljeprisnivån kommer enligt verket det kapital som binds i rörelsetillgångar under innevarande budgetår att bli större än verket tidigare har beräknat och kan inte helt täckas med de rörelsemedel som står till förfogande. Verket föreslår därför att den rörliga krediten ökas med 100 milj. kr.

Vid min anmälan av förevarande anslag i prop. 1974: 1 (bil. 15 s. 209, NU 1974: 26, rskr 1974: 198) anförde jag att vattenfallsverket hade lämnat förslag till principer för hur rörelsemedelsbehov av skilda slag skall fördelas på olika finansieringskällor. Verket föreslog bl. a. att stadigvarande behov av inventarier, fordon, byggnadsmaskiner och vissa bränslen skulle finansieras med anslagsmedel. Jag hade emellertid efter samråd med chefen för finansdepartementet kommit till uppfattningen att formerna för finansiering av verkets rörelsekapital borde bestämmas i samband med ställningstagandena till budgetutredningens förslag (SOU 1973: 43—46). Dessa bereds f. n. inom Kungl. Maj:ts kansli. Jag är därför inte heller nu beredd att föreslå någon ändring av de principer enligt vilka vattenfallsverkets rörelsetillgångar har finansierats under senare år. I överensstämmelse härmed bör tillkommande behov av rörelsemedel tillgodoses genom en höjning av den rörliga krediten. Jag förordar således att verket t. v. får disponera en rörlig kredit om 400 milj. kr.

Under återopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

1. medge att statens vattenfallsverk fr. o. m. budgetåret 1974/75 får disponera en från 300 000 000 kr. till 400 000 000 kr. ökad rörlig kredit i riksgäldskontoret,
2. till *Kraftstationer m. m.* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75 anvisa ett investeringsanslag av 168 900 000 kr.

[7] **Statlig säkerhet för Svensk kärnbränsleförsörjning AB.** Våren 1972 fastställde statsmakterna (prop. 1972: 57, NU 1972: 39, rskr 1972: 200) allmänna riktlinjer för verksamheten på kärnbränsleförsörjningens område. I samband därmed godkändes ett konsortialavtal mellan statens vattenfallsverk, Sydsvenska kraft AB och Oskarshamnsverkets kraftgrupp AB om bildande av ett aktiebolag med uppgift att främja landets

försörjning med kärnbränsle. Avtalet gäller för tiden den 1 juli 1972—den 31 december 1982 och förlängs automatiskt med fem år i sänder såvida inte uppsägning sker två år före avtalstidens utgång. Aktiekapitalet i bolaget — f. n. 100 000 kr. — är fördelat med 50 % på vattenfallsverket och 25 % på var och en av de övriga kontrahenterna. Ordförande i bolagets styrelse utses av Kungl. Maj:t. Bolaget — Svensk kärnbränsleförsörjning AB — inledde sin verksamhet i början av år 1973.

I december 1973 bemyndigade riksdagen (prop. 1973: 170 bil. 11, NU 1973: 71, rskr 1973: 384) fullmäktige i riksgäldskontoret att ställa säkerhet med högst 300 milj. kr. för bolagets åtaganden i samband med upphandlingar av kärnbränsle. Den statliga säkerheten kan utgöra garanti för dels lån som bolaget tar upp för finansiering av upphandling, dels bolagets betalningsförpliktelser gentemot dess leverantörer.

Svensk kärnbränsleförsörjning AB

I skrivelse den 3 september 1974 hemställer Svensk kärnbränsleförsörjning AB om säkerhet för bolagets åtaganden i samband med upphandlingar inom kärnbränslecykeln intill ett belopp av 800 milj. kr. Bolaget hemställer även om att säkerheten får ställas i utländsk valuta.

Bolaget erinrar inledningsvis om att frågan om säkerheten först blev aktuell i samband med bolagets förhandlingar hösten 1973 om anrikningstjänster från Sovjetunionen, vilka sedermera lett fram till ett kontrakt om leverans år 1979. Det anrikade materialet skall utgöra ett reservlager för kraftföretagens gemensamma behov. Genom nämnda beslut av statsmakterna i december 1973 fick bolaget även ansvar för viss upphandling av anrikningstjänster från Förenta staternas atomenergi-kommission (USAEC), som tidigare ombesörjts av kraftföretagen.

Bolaget redogör härefter för det behov av säkerhet som hänför sig till redan gjorda åtaganden. För anrikningstjänster från Sovjetunionen uppskattas behovet till 125 à 150 milj. kr. vid dagens prisläge, inkl. borgen för lån för finansiering av upphandlingen av naturligt uran. Vidare har bolaget tagit upp lån för att finansiera förskottsbetalningar till USAEC enligt anrikningskontrakt som tecknats för sex kraftreaktorer, nämligen Ringhals 3 och 4, Forsmark 1—3 och Oskarshamn 3. Behovet av säkerhet härför uppgår till ca 30 milj. kr. under vart och ett av budgetåren 1973/74, 1974/75 och 1975/76, sammanlagt ca 90 milj. kr. Det sammanlagda behovet av säkerhet för angivna ändamål uppskattas alltså av bolaget till 215 à 240 milj. kr. t. o. m. budgetåret 1975/76.

Bolaget anmäler att frågan om behovet av statlig säkerhet kommit i ett nytt läge genom krav från USAEC på direkt finansiell garanti för bolagets betalningsförpliktelser enligt kontrakten för de nämnda sex reaktorerna. Dessa krav, som framfördes i slutskedet av kontraktsförhandlingarna i månadsskiftet maj—juni 1974, baserades på de uppsägningsavgifter som USAEC fastställt i början av året och uppgick till ett belopp om sammanlagt 337 milj. kr. till utgången av juni 1975.

Eftersom tiden för tecknandet av kontrakten gick ut den 30 juni 1974 måste bolaget med kort varsel skaffa säkerheter motsvarande nämnda belopp. Av den statliga säkerheten ställdes 169 milj. kr. till förfogande genom beslut av riksgäldsfullmäktige. Återstående behov av säkerhet kunde tillgodoses genom en garanti från Sveriges investeringsbank. Investeringsbankens medverkan skedde dock under den förutsättningen att dess garanti så snart som möjligt skulle ersättas med en statsgaranti.

De nämnda garantierna tillgodoser behovet endast t. o. m. utgången av juni 1975. Från denna tidpunkt ökar USAEC:s anspråk på säkerhet på grund av ökade avbeställningsavgifter för flera av de aktuella anrikningskontrakten. Dessutom måste garantierna ställas i US dollar. För perioden den 1 juli 1975—den 30 juni 1977 har USAEC angett ett garantibelopp av ca \$ 98 milj., vilket motsvarar ca 420 milj. kr. enligt nuvarande kurs.

De redan nu förutsebara behoven av säkerhet uppgår således till minst ca 650 milj. kr. för tiden t. o. m. budgetåret 1976/77. Bolaget framhåller att dessa behov till helt övervägande del är knutna till kontrakt som bolaget träffat för anrikningstjänster till redan beslutade reaktorer.

Bolaget har vidare övervägt om det kan uppstå även andra behov som inte i dag kan preciseras. Bolaget erinrar om det allmänna läget inom de olika leden av kärnbränslemarknaden. Den överkapacitet, som tidigare rått beträffande såväl anrikningstjänster som utvinning av naturligt uran och upparbetning av använt bränsle, är nu inspråktagen till följd av den accelererade kärnkraftutbyggnad som sker världen över mot bakgrund av ändrade energipolitiska bedömningar. För att undvika kapacitetsbrist från början av 1980-talet, då efterfrågan ökar mycket snabbt, måste stora investeringar göras under de närmaste åren. Det kapitalbehov som detta medför kommer enligt bolaget sannolikt att till betydande del få tillgodoses av de blivande kunderna, dvs. kraftföretagen. Detta har redan visat sig inom anrikningsledet. Inte bara USAEC utan även de västeuropeiska anrikningsföretag som utgör alternativa leverantörer på något längre sikt kräver förskottsbetalningar i en eller annan form. Bolaget förutser att ett liknande mönster kommer att utbildas inom andra led av bränslecykeln. Bolaget pekar särskilt på upparbetningen, där kapaciteten snart är otillräcklig och där långsiktiga åtaganden från kraftföretagens sida sannolikt kommer att visa sig nödvändiga. Bolaget framhåller att det måste ges erforderliga finansiella resurser, om det även i sådana sammanhang — liksom i fråga om anrikningstjänster — skall ha möjlighet att på ett effektivt sätt företräda svensk kraftindustri.

Angivna förhållanden kan enligt bolaget inom en snar framtid komma att leda till ett ökat behov av garantier för åtgärder i syfte att säkra tillgången till material och tjänster inom bränslecykeln för det nuvarande kärnenergiprogrammet. Enligt bolagets mening finns det skäl

att skapa visst utrymme även för åtaganden som med måttligt ekonomiskt risktagande bedöms angelägna för att säkra handlingsfriheten i fråga om fortsatt kärnkraftutbyggnad. Bolaget föreslår därför att ramen för den statliga säkerheten fastställs till 800 milj. kr. fr. o. m. den 1 januari 1975.

Garantin är avsedd att tas i anspråk från fall till fall, varvid separata leveransöverenskommelser kommer att föreligga mellan kärnbränslebolaget och avnämaren eller avnämarna. Bolaget avser att därigenom — liksom i det nu aktuella fallet — uppnå full täckning för sina betalningsförpliktelser gentemot långivare och leverantörer.

Departementschefen

Svensk kärnbränsleförsörjning AB bildades år 1972 med uppgift att fungera som planerande och samordnande organ för kraftföretagens anskaffning av kärnbränsle. Bolagets uppgifter vidgades följande år till att omfatta även upphandling av anrikningstjänster för delägarnas räkning.

Bakgrunden härtill var i korthet följande. Föreanta staternas atomenergikommission (USAEC) införde under året nya villkor för teckning av anrikningskontrakt, innebärande bl. a. att kunden måste binda sig för fasta kvantiteter och dessutom erlägga förskottsbetalning med ca 15 milj. kr. för varje reaktor. Fr. o. m. den 1 juli 1974 måste kontrakten slutas minst åtta år före första leverans, dvs. tio år före idrifttagning av en kraftreaktor. Villkoren innebär således att kraftföretagen måste göra stora ekonomiska åtaganden flera år före den tidpunkt då beslut om uppförande av en reaktor normalt fattas. I syfte att i någon mån motverka de olägenheter som dessa villkor medförde beslöt statsmakterna (prop. 1973: 170 s. 56, NU 1973: 71, rskr 1973: 384) att upphandlingen av anrikningstjänster för i första hand det statliga kraftsystemet skulle ske genom kärnbränslebolaget. I samband därmed fick bolaget även ansvaret för finansiering av förskottsbetalningarna. Bolagets kostnader härför skulle dock täckas av vederbörande kraftföretag, som även skulle ha det slutliga betalningsansvaret för levererat kärnbränsle.

Under år 1974 har bolaget slutit kontrakt med USAEC för återstående reaktorer enligt det av statsmakterna godkända utbyggnadsprogrammet. Behovet av anrikningstjänster för hela programmet har härigenom säkrats till mitten av 1990-talet. Vidare har anrikningstjänster kontrakterats för ett eventuellt tredje aggregat i Forsmark. Bolaget har därjämte upphandlat en kvantitet anrikningstjänster från Sovjetunionen för leverans år 1979 som en för delägarna gemensam reserv. Även de två sistnämnda upphandlingarna har grundats på statsmakternas nyssnämnda beslut.

Samtidigt med att bolaget år 1973 gavs nya uppgifter som upphandlande organ infördes en statlig säkerhet med 300 milj. kr. för bolagets åtaganden gentemot såväl långivare som leverantörer. De behov av så-

kerheter för de närmaste åren som då förutsågs uppgick till högst 240 milj. kr.

Ramen för den statliga säkerheten har emellertid redan visat sig otillräcklig. I samband med förhandlingar om anrikningskontrakt våren 1974 framställde USAEC krav på finansiella garantier för bolagets åtaganden med sammanlagt 337 milj. kr. För att kunna tillgodose detta krav nödgades bolaget komplettera den statliga säkerheten med en bankgaranti. För perioden den 1 juli 1975—den 30 juni 1977 ökar USAEC:s anspråk på garantier till ett belopp i dollar som motsvarar ca 430 milj. kr. enligt dagens kurs. Innebörden av dessa krav är att bolaget skall kunna fullgöra sina ekonomiska åtaganden enligt anrikningskontrakten med USAEC även för det fall att de slutliga avnämarna av materialet bryter sina bindande överenskommelser med bolaget.

Bolagets nu förutsebara behov av säkerheter för tiden t. o. m. budgetåret 1976/77 uppgår således till högst 670 milj. kr. Bolaget begär att ramen för säkerheten sätts till 800 milj. kr. med hänsyn till behov som i dag inte kan preciseras men som bolaget anser sannolika mot bakgrund av marknadsförhållandena på kärnbränsleområdet. Bolaget pekar särskilt på att de stora investeringsbehoven på området kan komma att framtvunga åtaganden från bolagets sida även inom andra led av bränslecykeln än anrikningen.

Enligt min mening bör bolaget ges möjligheter att fullgöra sina uppgifter i enlighet med statsmakternas tidigare beslut. Den av bolaget begärda ökningen av beloppet för den statliga säkerheten till 800 milj. kr. — en höjning av nuvarande ram med 500 milj. kr. — avser till övervägande del beräknade eller sannolika behov i samband med upphandlingar till det nu beslutade kärnkraftprogrammet. Med hänsyn härtill och till svårigheterna att göra en närmare beräkning godtar jag bolagets förslag i fråga om storleken av den statliga säkerheten. Denna bör dock tas i anspråk endast för åtaganden inom bränslecykeln som följer av bolagets redan gjorda upphandlingar. Jag vill i sammanhanget erinra om vad jag tidigare anfört (prop. 1973: 170 s. 60) om att bolagets åtaganden i fråga om upphandling av kärnbränsle inte kommer att binda statsmakternas ställningstagande till frågor om fortsatt utbyggnad av kärnkraft.

Jag förordar att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att — med ändring av nu gällande bemyndigande av högst 300 milj. kr. — bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att ställa ifrågavarande säkerhet med sammanlagt högst 800 milj. kr. Med hänsyn till krav från vissa leverantörers sida bör säkerheten kunna ställas i utländsk valuta. Jag tillstyrker också bolagets förslag om att säkerheten skall kunna omfatta bolagets åtaganden inom hela kärnbränslecykeln, dvs. även **upparbetning** av använt bränsle och förvaring av högaktivt avfall. Det ankommer på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga föreskrifter rörande säkerheten.

Under åberopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att ställa säkerhet med högst 800 000 000 kr. för Svensk kärnbränsleförsörjnings AB åtaganden i samband med upphandlingar inom kärnbränslecykeln.

V. FONDEN FÖR LÅNEUNDERSTÖD

[8] **11. Lån till Norrbottens järnverk AB.** Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i riksstaten för budgetåret 1974/75.

Våren 1974 avslutade Norrbottens järnverk AB (NJA) en omfattande utbyggnad av verksamheten, investeringsprogram 70 (IP 70). Programmet omfattade en masugn med en kapacitet av ca 1 milj. ton råjärn per år, en LD-ugn för 900 000 ton råstål per år och en stränggjutningsmaskin med en årskapacitet av ca 330 000 ton gjutna ämnen. Ett nytt syrgasverk har uppförts för att förse LD-ugnen med syrgas. Götverket har kompletterats med tre gropagnar. Valsverket har byggts ut och en ytbehandlingsanläggning har uppförts. Efter utbyggnaderna uppgår den årliga produktionskapaciteten vid NJA till 1,6 milj. ton råjärn, 1,2 milj. ton råstål, 800 000 ton färdigvalsade produkter och 150 000 ton svetsade profiler. Totalkostnaden för IP 70 beräknas till 550 milj. kr.

Finansieringsstöd enligt samma grunder som lokaliseringsstöd har beviljats IP 70 av 1971 och 1972 års riksdagar med sammanlagt 22 milj. kr. i form av bidrag och 238 milj. kr. i form av lån (prop. 1971: 64, NU 1971: 22, rskr 1971: 193, prop. 1971: 139, NU 1971: 45, rskr 1971: 326 och prop. 1972: 1 bil. 15, NU 1972: 15, rskr 1972: 90). Dessutom har NJA år 1973 och år 1974 beviljats lokaliseringsstöd för vissa nytillkommande delar av investeringsprogrammet.

Eftersom genomförandet av IP 70 innebär att koksförbrukningen vid råjärnframställningen ökat från 250 000 ton till 850 000 ton per år har NJA bedömt det lönsamt att i framtiden tillverka egen koks och beslöt därför år 1972 att uppföra ett koksverk. Koksverket är nu under uppförande till en beräknad kostnad av 340 milj. kr. Kapitaltillskott och lån till Statsföretag AB och NJA för denna investering har beviljats med sammanlagt 200 milj. kr. av 1972 och 1973 års riksdagar (prop. 1972: 117, NU 1972: 55, rskr 1972: 304 och prop. 1973: 85 bil. 9, NU 1973: 36, rskr 1973: 148). Anläggningsarbetena följer fastställd tidplan, vilket innebär att koksverket kommer att tas i drift under år 1975.

Under våren 1974 beslöt riksdagen att staten skall medverka i finansieringen av ett nytt ämnesstålverk i Luleå, Stålverk 80. Investeringen kostnadsberäknas till ca 4 600 milj. kr. i löpande penningvärde. Riksdagen har för detta ändamål för budgetåret 1974/75 anvisat ett investeringsanslag av 175 milj. kr. till teckning av aktier i Statsföretag (prop. 1974: 64, NU 1974: 40, rskr 1974: 263).

NJA:s styrelse har nu fastställt inriktningen i stort för investeringsverksamheten t. o. m. år 1977. De under perioden aktuella investeringarna avser vid sidan av Stålverk 80 utbyggnad av det existerande stålverket och manufaktureringсанläggningarna samt uppförande av en ny värmebehandlingsanläggning i valsverken.

Norrbottens järnverk AB

NJA har i skrivelse den 15 maj 1974 lämnat en ingående redogörelse för de investeringar företaget avser att göra t. o. m. år 1975. Detta investeringsprogram, som i det följande kallas IP 74, är koncentrerat till det existerande stålverket och avser att möjliggöra en vidareförädling av råjärn till stålämnen. IP 74 förutsätter anskaffande av ytterligare en 100-ton LD-konverter samt två stränggjutningsmaskiner och utrustning för materialhantering och transport. Dessutom innefattar programmet kompletterande investeringar i valsverken och utbyggnad av personalanläggning, laboratorium och kontor.

Kapaciteten för råjärn vid järnverket uppgår f. n. till ca 1,6 milj. ton per år. Därav vidareförädlas ca 1 milj. ton till råstål medan resterande kvantiteter saluförs som tackjärn. Försäljning av tackjärn kan f. n. ske till goda priser men på längre sikt kommer det att bli mer lönsamt att vidareförädla återstående 0,6 milj. årston råjärn till stålämnen. NJA anser att några problem med avsättning av stålämnen inte kommer att föreligga.

IP 74 passar enligt NJA väl samman med de planer som föreligger för investering i Stålverk 80. Genom utbyggnaden av stålverket blir det möjligt att sälja ämnen. Härigenom kommer NJA att i viss mån kunna etablera sig på ämnesmarknaden i god tid före färdigställandet av Stålverk 80, vilket kommer att vara av stort värde.

Sedan IP 74 genomförts kan allt råjärn som nu produceras vid NJA vidareförädlas till stränggjutna ämnen eller valsade färdigprodukter. Kapaciteten för tillverkning av råstål ökar från 1 200 000 ton till 1 850 000 ton. Tillverkningen av stränggjutna ämnen kommer att kunna ökas med 650 000 ton per år.

Anläggningskostnaden för IP 74 beräknas till 232 milj. kr., varav 45 milj. kr. beräknas falla på byggnads- och fundamentarbeten. Härutöver tillkommer räntor under byggnadstiden på 15 milj. kr. och ökat behov av rörelsekapital på 25 milj. kr. Huvuddelen av anläggningarna kommer enligt tidplanen att tas i drift under hösten 1975. Fullt genomfört beräknas IP 74 ge arbete åt ca 250 personer med början under år 1975.

På grund av den kraftigt expanderande verksamheten kan NJA enligt vad som sägs i skrivelsen endast i begränsad omfattning lösgöra egna medel för investeringar. Finansieringen av IP 74 har enligt planerna förutsatts ske med obligationslån, leverantörskrediter och lokaliseringstöd. Ett obligationslån på 75 milj. kr. emitterades i mars 1974.

NJA hemställer om bidrag om 9 milj. kr. och lån om 145 milj. kr. enligt villkor som gäller för lokaliseringsstöd. Av de begärda medlen kommer enligt NJA 50 milj. kr. att behövas under andra halvåret 1974, 70 milj. kr. under år 1975 och 34 milj. kr. under år 1976.

Arbetsmarknadsstyrelsen har i oktober 1973 och i februari 1974 tillstyrkt lokaliseringsstöd om sammanlagt 133 milj. kr. för de första etapperna av IP 74. Investeringskostnaden för dessa etapper beräknas till 199 milj. kr.

Departementschefen

NJA:s stora investeringsprogram, IP 70, avslutades under våren 1974. NJA har därigenom fått moderna anläggningar och möjlighet att uppnå en god effektivitet i produktionen. Verksamheten vid järnverket präglas av en snabb expansion. Försäljningen uppgick till 655 milj. kr. år 1973 och beräknas uppgå till ca 1 000 milj. kr. under innevarande år.

NJA:s styrelse har nu dragit upp riktlinjerna för investeringsverksamheten t. o. m. år 1977. Den största delen av investeringarna under denna period, IP 74, avser främst stålverket och kommer att möjliggöra att allt det vid järnverket framställda råjärnet vidareförädlas till stål. Produktionskapaciteten i NJA:s masugnar uppgår till 1,6 milj. ton per år. Större delen förädlas till råstål i stålverket, medan resten säljs som tackjärn. Enligt en utredning som NJA gjort är det på sikt mer lönsamt att vidareförädla råjärnet till stålämnen än att sälja det som tackjärn. Den europeiska stålindustrin har ett snabbt ökande behov av stålämnen och marknadsförutsättningarna bedöms som goda.

Enligt IP 74 skall ytterligare en 100 tons LD-ugn installeras i stålverket. Vidare kommer två stränggjutningsmaskiner att uppföras för gjutning av stålet från LD-ugnarna. Dessutom innefattar programmet kompletterande investeringar i valsverken samt utbyggnad av personalanläggning, laboratorier och kontor. Produktionsökningen i stålverket beräknas till ca 650 000 ton per år. Stålet kommer att säljas huvudsakligen som ämnen men även i mindre kvantiteter som valsade produkter.

Anläggningskostnaden för IP 74 beräknas till 232 milj. kr., varav 45 milj. kr. beräknas falla på byggnads- och fundamentarbeten. Härutöver tillkommer räntor under byggnadstiden på 15 milj. kr. och behov av rörelsekapital på 25 milj. kr. På grund av den expansiva verksamheten vid NJA kan företaget endast i begränsad omfattning lösgöra egna medel för investeringar. IP 74 beräknas därför i allt väsentligt behöva finansieras genom lån. NJA har hos Kungl. Maj:t hemställt om bidrag och lån om totalt 154 milj. kr. enligt de villkor som gäller för lokaliseringsstöd för finansiering av investeringsprogrammet.

IP 74 skall enligt tidplanen vara genomfört i slutet av år 1975.

De planerade investeringarna är av betydelse för NJA:s möjligheter

att bedriva en effektiv och lönsam produktion. Dessutom har IP 74 regionalpolitisk betydelse såväl vad avser direkta som indirekta effekter. Utöver de 250 personer som beräknas få arbete vid NJA till följd av IP 74 kommer uppförandet av anläggningarna att ge sysselsättning åt byggnads- och montagearbetare till dess att uppförandet av anläggningarna för Stålverk 80 kommit igång. Jag anser därför att staten bör medverka till att programmet genomförs.

Arbetsmarknadsstyrelsen har tillstyrkt lokaliseringsstöd om 133 milj. kr. för de två första etapperna av IP 74 omfattande investeringar för totalt 199 milj. kr. Om lokaliseringsstöd skulle utnyttjas som finansieringskälla skulle emellertid en stor del av de medel som ställs till förfogande för regionalpolitiska stödåtgärder tas i anspråk för NJA:s investeringar. Med hänsyn härtill bör särskilda medel ställas till förfogande på de villkor som gäller för lokaliseringsstöd.

Stödet till IP 74 bör utgå med begärda 154 milj. kr. NJA har hemställt att 9 milj. kr. skall lämnas som bidrag och återstoden, 145 milj. kr., som lån. Jag anser att det statliga finansieringsstödet i sin helhet bör utgå i form av lån. Lånen bör kunna utlämnas på samma villkor som gäller för lokaliseringslån med viss ränte- och amorteringsfrihet.

Medlen bör lämnas NJA efter hand som de behöver disponeras för IP 74. NJA har uppgivit sitt behov av medel till 50 milj. kr. under år 1974. Jag avser att senare återkomma till frågan om återstående 104 milj. kr.

Med här förutsatt stöd till IP 74 och redan förutsatt stöd till Stålverk 80 räknar jag med att ytterligare statlig finansieringsmedverkan till berörda anläggningar vid NJA i Luleå ej skall behövas under 1970-talet.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Lån till Norrbottens järnverk AB* på tilläggsstat I till riksdagen för budgetåret 1974/75 anvisa ett investeringsanslag av 50 000 000 kr.

VI. FONDEN FÖR STATENS AKTIER

[9] **5. Förvärv av aktier i AB Eiser.** Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i riksdagen för innevarande budgetår.

I enlighet med beslut av 1973 års riksdag (prop. 1973: 170, bil. 11, NU 1973: 71, rskr 1973: 384) har staten från Eiser Invest AB förvärvat 100 000 aktier i AB Eiser till ett pris av 450 kr. per aktie, dvs. sammanlagt 45 milj. kr. Av köpeskillingen betalades 15 milj. kr. kontant och återstående del med två skuldebrev, vardera på 15 milj. kr. Det ena skuldebrevet förfaller till betalning i januari 1975 och det andra i januari 1976. Skuldebreven löper med en ränta som med 3 procentenheter överstiger vid varje tillfälle gällande diskonto.

För att betala det ena av skuldebrevens behövs 15 milj. kr. Härtill kommer räntekostnaden som kan beräknas till 2,8 milj. kr.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Förvärv av aktier i AB Eiser* på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75 anvisa ett investeringsanslag av 17 800 000 kr.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

*Bilaga 12***KOMMUNDEPARTEMENTET**

Utdrag av protokollet över kommunärenden hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 25 oktober 1974.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena ANDERSSON, statsråden STRÄNG, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, CARLSSON, ZACHRISSON, LEIJON, HJELM-WALLÉN.

T.f. chefen för kommundepartementet, statsrådet Löfberg, anmäler ärende under kommundepartementets handläggning som angår utgifterna på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75 och anför.

KAPITALBUDGETEN**II. STATENS ALLMÄNNA FASTIGHETSFOND**

[1] **18. Byggnadsarbeten för länsstyrelserna.** Från anslaget finansieras byggnadsarbeten för länsstyrelserna m. m. För innevarande budgetår har anvisats ett investeringsanslag av 22,7 milj. kr.

Departementschefen

Genom beslut av 1974 års riksdag (prop. 1974: 1 bil. 16, CU 1974: 17 rskr 1974: 137) anvisades till byggnadsarbeten för länsstyrelserna ett investeringsanslag av 22,7 milj. kr.

Riksdagen har (prop. 1974: 1 bil. 16, CU 1974: 17, rskr 1974: 137) godkänt förslag till omorganisation av lokala skattemyndigheten i Stockholms fögderi. Den nya organisationen avses träda i kraft den 1 december 1974. Den nya organisationen har medfört krav på viss ombyggnad i kvarteret Gamen i Stockholm. Den korta tid som stått till förfogande för omorganisationen har medfört att ombyggnadsarbetena inte i förväg kunnat redovisas för riksdagen. Kungl. Maj:t har genom beslut den 14 juni, den 26 juli och den 18 oktober 1974 uppdragit åt byggnadsstyrelsen att inom en kostnadsram av 9,3 milj. kr. i prisläget den 1 april 1974

utföra vissa ombyggnads- och reparationsarbeten i kvarteret Gamen i Stockholm.

I investeringsplanen bör föras upp följande kostnadsram.

Byggnadsobjekt	Kostnadsram 1974-04-01 (1 000-tal kr.)	Ber. medels- förbrukning för 1974/75 (1 000-tal kr.)	Byggstart år-mån.	Färdig- stäl- lande år-mån.
Stockholm, ombyggnad för lokala skattemyndigheten	9 250	7 750	74-07	75-03

Jag förordar att de kostnader som hänger samman med arbetena får bestridas av tillgängliga medel under detta anslag.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att godkänna vad jag förordat angående bestridande av utgifterna för vissa byggnadsarbeten för länsstyrelserna m. m.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

Bilaga 13

Förteckning

över av Kungl. Maj:t hos riksdagen i prop. 1974: 170 begärda anslag på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75

DRIFTBUDGETEN

A. Egentliga statsutgifter

II. Justitiedepartementet

A 3	Kommittéer m. m., <i>reservationsanslag</i>	4 000 000
D 9	Utrustning till domstolar m. m., <i>reservationsanslag</i>	570 000

IV. Försvarsdepartementet

H 10	FN-styrkors verksamhet utomlands, <i>reservationsanslag</i>	30 000 000
H 11	Övervakningskontingenten i Korea, <i>reservationsanslag</i>	1 120 000

V. Socialdepartementet

D 7	Särskilda insatser för en barnvänlig boendemiljö, <i>reservationsanslag</i>	15 000 000
K 2	Bidrag till handikappinstitutet	130 000

VI. Kommunikationsdepartementet

E 13	Statens geotekniska institut: Utrustning, <i>reservationsanslag</i>	395 000
------	---	---------

VIII. Utbildningsdepartementet

B 8	Bidrag till Operan och Dramatiska teatern, <i>reservationsanslag</i>	500 000
E 64	Inredning och utrustning av lokaler vid universitetet m. m., <i>reservationsanslag</i>	6 000 000
G 1	Viss utbildning via radio och television m. m., <i>reservationsanslag</i>	325 000

IX. Jordbruksdepartementet

E 12	Fiskeriundersökningsfartyg, <i>reservationsanslag</i>	4 300 000
G 14	Inredning och utrustning av lokaler vid jordbrukets högskolor, <i>reservationsanslag</i>	7 000 000

XII. Bostadsdepartementet

B 9 a	Vissa energibesparande åtgärder, <i>reservationsanslag</i>	120 000 000
-------	--	-------------

XIII. Industridepartementet

A 3	Kommittéer m. m., <i>reservationsanslag</i>	6 000 000
C 1	Sveriges geologiska undersökning: Geologisk kartering samt information och dokumentation, <i>reservationsanslag</i>	68 000
C 3	Sveriges geologiska undersökning: Prospektering m. m., <i>reservationsanslag</i>	2 323 000
	Summa för driftbudgeten	197 731 000

KAPITALBUDGETEN**Kapitalinvestering****I. Statens affärsverksfonder****E. Förenade fabriksverken**

1	Byggnader och utrustning	1 500 000
2	Finansiering av stirlingprojektet	5 150 000

F. Statens vattenfallsverk

1	Kraftstationer m. m.	168 900 000
---	----------------------	-------------

II. Statens allmänna fastighetsfond

Justitiedepartementet:

1	Polishus m. m.	4 000 000
---	----------------	-----------

Jordbruksdepartementet:

16	Byggnadsarbeten vid jordbrukets högskolor m. m.	35 000 000
----	---	------------

IV. Statens utlåningsfonder

Kommunikationsdepartementet:

4	Statens lånefond för den mindre skeppsfarten	10 000 000
---	--	------------

V. Fonden för låneunderstöd

Industridepartementet:

11	Lån till Norrbottens järnverk AB	50 000 000
----	----------------------------------	------------

VI. Fonden för statens aktier

Jordbruksdepartementet:

4	Teckning av aktier i Aktiebolaget Svensk laboratorietjänst	104 000
---	--	---------

Industridepartementet:

5	Förvärv av aktier i AB Eiser	17 800 000
---	------------------------------	------------

VIII. Fonden för beredskapslagring

Handelsdepartementet:

1	Lagring för beredskapsändamål	50 000 000
---	-------------------------------	------------

Summa för kapitalbudgeten **342 454 000**

Innehållsförteckning

<i>Inledning</i>	1
<i>Justitiedepartementet Bil. 1</i>	3
Kommittéer m. m.	3
Utrustning till domstolar m. m.	4
Polishus m. m.	4
<i>Försvarsdepartementet Bil. 2</i>	7
FN-styrkors verksamhet utomlands	7
Övervakningskontingenten i Korea	9
<i>Socialdepartementet Bil. 3</i>	11
Särskilda insatser för en barnvänlig boendemiljö m. m.	11
Bidrag till handikappinstitutet	12
Vissa byggnadsarbeten m. m. inom socialdepartementets verksamhetsområde	12
<i>Kommunikationsdepartementet Bil. 4</i>	15
Statens geotekniska institut: Utrustning	15
Statens lånefond för den mindre skeppsfarten	16
<i>Finansdepartementet Bil. 5</i>	17
Inredning av byggnader för statlig förvaltning	17
Byggnadsarbeten för statlig förvaltning	24
<i>Utbildningsdepartementet Bil. 6</i>	29
Bidrag till Operan och Dramatiska teatern	29
Bidrag till regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner	30
Bidrag till byggnadsarbeten inom skolväsendet m. m.	31
Tekniska fakulteterna m. m.: Avlöningar till lärarpersonal	32
Bidrag till Handelshögskolan i Stockholm	32
Inredning och utrustning av lokaler vid universiteten m. m. ..	33
Viss utbildning via radio och television m. m.	39
Byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde	39
<i>Jordbruksdepartementet Bil. 7</i>	43
Fiskeriundersökningsfartyg	43
Inredning och utrustning av lokaler vid jordbrukets högstskolor m. m.	43
Byggnadsarbeten vid jordbrukets högstskolor m. m.	44
Teckning av aktier i Aktiebolaget Svensk laboratorietjänst	47
<i>Handelsdepartementet Bil. 8</i>	51
Handelssekreterare	51
Lagring för beredskapsändamål	52
<i>Arbetsmarknadsdepartementet Bil. 9</i>	55
Arbetsmarknadsservice	55
<i>Bostadsdepartementet Bil. 10</i>	57
Vissa energibesparande åtgärder	57
Lånefonden för inventarier i vissa specialbostäder	59
Tilläggsån till kulturhistoriskt värdefull bebyggelse	63
<i>Industridepartementet Bil. 11</i>	65
Kommittéer m. m.	65

Sveriges geologiska undersökning: Geologisk kartering samt in- formation och dokumentation	67
Sveriges geologiska undersökning: Prospektering m. m.	68
Byggnader och utrustning	69
Finansiering av stirlingprojektet	71
Kraftstationer m. m.	76
Statlig säkerhet för Svensk kärnbränsleförsörjning AB	80
Lån till Norrbottens järnverk AB	85
Förvärv av aktier i AB Eiser	88
<i>Kommundepartementet Bil. 12</i>	91
Byggnadsarbeten för länsstyrelserna	91
Förteckning över av Kungl. Maj:t hos riksdagen i prop 1974: 170 begärda anslag på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1974/75 <i>Bil. 13</i>	91